O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI ...
INV. №

ВАТАНПАРВАР

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МУДОФАА ВАЗИРЛИГИНИНГ МАРКАЗИЙ МАТБУОТ ОРГАНИ

● 2002 йил, 9 февраль, шанба № 18 (1594). ● Сотувда эркин нархда.

Газета 1992 йилнинг 24 июнидан чиқа бошлаган.

ЦЕНТРАЛЬНЫЙ ПЕЧАТНЫЙ ОРГАН МИНИСТЕРСТВА ОБОРОНЫ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН

● Суббота, 9 февраля, 2002 год № 18 (1594). ● В розницу — цена свободная.

Газета издается с 24 июня 1992 г.

Кўчма йиғилиш

Бухоро вилоят ҳокимлигида Вазирлар Маҳкамасининг «Она ва бола» давлат дастури бажарилишини мувофиқлаштириш республика кенгашининг кўчма йиғилиши бўлиб ўтди. Уни Бош вазир ўринбосари Республика хотин-қизлар қўмитаси раиси Дилбар Ғуломова бошқарди.

Йиғилишда шаҳар ва туман ҳокимларининг ижтимоий мажмуа ҳамда оила, оналик ва болаликни муҳофаза қилиш масалалари бўйича ўринбосарлари, халқ таълими тизими раҳбарлари, марказий касалхоналар бош шифокорлари, «Маҳалла», «Соғлом авлод учун», «Наврўз», «Болалар» жамғармалари вилоят бўлимлари раислари қатнашди.

Вазирлар Маҳкамасининг «Она ва бола» давлат дастури тўғрисидаги қарорининг Бухоро вилоятида бажарилиши, шунингдек, ҳукуматимизнинг «Аҳолининг ижтимоий ҳимояга муҳтож қатламларини аниқ йўналтирилган тарзда қўллаб-қувватлашнинг 2002—2003 йилларга мўлжалланган дастурини амалга ошириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги ҳамда «Аёллар ва ўсиб келаётган авлод соғлигини мустаҳкамлашга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги қарорларини ҳаётга татбиқ этиш масалалари муҳокама этилди.

Маълумки, Президентимиз ташаббуси билан эълон қилинган Аёллар, Соғлом авлод, Оналар ва болалар йиллари муносабати билан жамиятда аёллар мавқеини мустаҳкамлаш мақсадида алоҳида дастурлар қабул қилинди ва изчил амалга оширилди. Бухоро вилоятида ҳам мазкур дастурларни бажариш борасида бир қатор ижобий ишлар амалга оширилди. Дастурларда белгиланган вазифалар ижросини таъминлаш мақсадида 8 миллиард 886,4 миллион сўм маблағ сарфланди. Жумладан, «Бандлик» дастури асосида 2001 йилда 21 мингдан зиёд аёлларга янги иш ўринлари яратилди. Аёлларга тиббий хизмат кўрсатишни яхшилаш борасида ҳам муайян ишлар амалга оширилди. «Соғлом авлод учун» вилоят жамғармаси тиббий патронаж бригадаси тузиб, кам таъминланган оилалар, ногиронларга бепул тиббий ёрдам кўрсатмоқда.

Шу билан бирга, вилоятда ҳали ечимини кутаётган муаммолар ҳам бор. Жумладан, Жондор, Олот, Қоракўл туманларида аҳоли ўртасида касалликнинг олдини олиш бўйича етарлича саъй-ҳаракат кўрсатилмаяпти. Турмуш қураётган қизларни никоҳдан олдин тиббий кўрикдан ўтказиш барча шаҳар ва туманларда бирдек изчил йўлга қўйилмаган.

Йиғилишда ҳукумат қарорлари ижросини изчил таъминлаш, хотин-қизларнинг ижтимоий ҳаётдаги ўрнини янада мустаҳкамлаш, бу борадаги муаммоларга давлат ва нодавлат ташкилотлари, вилоят жамоатчилиги эътиборини янада кучайтиришга оид вазифалар белгилаб олинди.

Йиғилишда Бухоро вилояти ҳокими С. Ҳусенов сўзга чиқди.

И. САФАР,
ЎзА мухбири.

Ўзбекистон Республикаси давлат божхона қўмитасида

Ўзбекистон Республикаси Давлат божхона қўмитасида божхона органларининг 2001 йил давомидаги фаолияти натижалари ва галдаги вазифаларига бағишланган кенгайтирилган ҳайъат йиғилиши бўлиб ўтди. Унда Давлат божхона қўмитасининг барча таркибий тармоқлари, Қорақалпоғистон Республикаси, Тошкент шаҳри ва вилоятлар бошқармалари бошлиқлари иштирок этди.

2001 йил давомида мамлакат иқтисодий хавфсизлигини таъминлаш, ички истеъмол бозорини ҳимоя қилиш, шунингдек, товар-моддий бойликлар, айниқса озиқ-овқат, кундалик эҳтиёж моллари, ёнилғи-мойлаш маҳсулотлари, рангли металларни қонунга хилоф равишда божхона чегаралари орқали олиб ўтилишининг олдини олиш борасида қатор тадбирлар амалга оширилди. Бу борада аниқланган контрабанда, қонун бузилиши ҳолатлари бўйича мингга яқин жиноят иши қўзғатилди, 14 минг 296 маъмурий иш бўйича қарорлар қабул қилиниб, қонунийликни таъминлаш, ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш чоралари кўрилди.

Фош этилган қонунбузарликлар бўйича чегаралардан ноқонуний равишда олиб ўтилган ҳамда божхона қоидалари бузилган ҳолатлар бўйича қарийб 13,6 миллиард сўмлик товар-моддий бойликлар далилий ашё сифатида олинди. Бошқа йўналишларда ҳам муайян натижаларга эришилди.

Божхона органлари олдида турган энг асосий вазифалардан бири — кадрларни танлаш, жой-жойига қўйиш, уларнинг касбий, маърифий, жисмоний ва саф тайёргарлигини яхшилаш, ходимлар ўртасида хизмат интизомини мустаҳкамлаш, коррупцияга қарши кураш, қонунбузарлик содир этилишининг олдини олишдан иборат эканига эътибор қаратилди.

Шунингдек, мажлисда Давлат божхона қўмитаси тизимида Давлат тили ҳақидаги ва Лотин алифбосига асосланган ўзбек алифбосини жорий этиш тўғрисидаги қонунларнинг ижроси ҳамда уларни амалга ошириш Давлат дастурларининг бажарилиши тўғрисида, янги таҳрирдаги «Божхона кодекси» лойиҳасини тайёрлаш борасида олиб борилаётган чора-тадбирлар бўйича ахборотлар тингланди.

Б. НОРБОЕВ,
ЎзА мухбири.

Олимпиадачиларимизга омад ёр бўлсин

8 февраль куни АҚШнинг Солт-Лейк-Сити шаҳрида 2002 йилнинг энг нуфузли мусобақаларидан бири — XIX қишки Олимпиада ўйинлари бошланади. Унда етмишга яқин давлат спортчилари қатнашади. Олимпиада дастурига кўра еттита қишки спорт тури — чанғи, коньки, биатлон, бобслей, чана, хоккей ва кэрлинг бўйича етмиш саккизта мусобақа ўтказилади.

Мамлакатимиз жойлашган минтақа табиий шароити спортчиларга йил бўйи қишки спорт турлари билан мунтазам шуғулланиш имкониятини бермаса-да, вакилларимиз «Оқ Олимпиада»ларда мунтазам иштирок этиб келади. Бу гал Солт-Лейк-Ситида тўрт спортчимиз фигурали учиш, яна икки нафари тоғ чанғиси баҳсларида юртимиз спорт шарафини ҳимоя қилади.

АҚШга йўл олган спортчиларимиз орасида энг номдори, шубҳасиз, фигурали учиш устаси Татьяна Малининадир. У 1999 йилги жаҳон биринчилигида тўртинчи ўринга сазовор бўлиб, шу йилнинг ўзида қишки Осиё ўйинлари шоҳсупасининг энг юқорисига кўтарилган. Бундан ташқари у бир неча Гран При мусобақаларининг совриндоридир. Татьяна машғулотларни АҚШнинг Виржиния штатида ўтказади. Унинг умр йўлдоши халқаро тоифадаги спорт устаси Роман Скорняков ҳам фигурали учиш бўйича терма жамоамиз сафида Олимпиадада қатнашади. Роман 1999 йилда қишки Осиё ўйинларида кумуш медалга сазовор бўлган эди.

Фигурали учиш бўйича жуфтлик баҳсларида юртимиз номидан Евгений Свиридов ва Наталья Пономарёва иштирок этади. Бу икки олимпиячимиз 2001 йили Хорватиянинг Загреб шаҳрида ўтказилган нуфузли халқаро турнирда тўртинчи ўринни эгаллаб, Солт-Лейк-Ситида қатнашиш ҳуқуқини қўлга киритганди.

Терма жамоамизнинг яна икки аъзоси — Комил Урумбоев ва Элмира Урумбоева тоғ чанғиси бўйича слалом ва слалом—гигант баҳсларида беллашади. Таъкидлаш жоизки, бу спортчиларимизнинг иккаласи ҳам 2000 йил Туркияда ўтказилган халқаро турнирда ғолиб бўлган.

Шу ўринда мустақиллик йилларида спортчиларимизнинг қишки Олимпиада ўйинларидаги иштироки ҳақида тўхталиш жоиз. Ўзбекистон спортчилари мустақил жамоа сифатида илк маротаба 1994 йили Норвегиянинг Лиллеҳаммер шаҳрида бўлиб ўтган XVII қишки Олимпиада ўйинларида фигурали учиш ва фристайл мусобақаларида қатнашган. Ажойиб фристайлчимиз Лина Черязова чанғи акробатикаси баҳсларида энг юқори натижа кўрсатиб, мустақил диёримизга биринчи медаль — Олимпия олтинини туҳфа этганди. 1998 йили Япониянинг Нагано шаҳрида ўтказилган Олимпиадада ҳам ўзбекистонликлар фристайл ва фигурали учиш беллашувларида иштирок этганди. Вакилларимиз орасида энг яхши кўрсаткичга эришган Татьяна Малинина фигурали учиш баҳсларида кучли саккизликдан жой олган эди.

Одатда Олимпиадада ғалаба қозониш эмас, ўйинларда қатнашишнинг ўзи катта ютуқдир, дейишади. Мантиқан ўйлаб кўрилса, ҳақиқатан ҳам шундай. Чунки Олимпиадага ҳар ким ҳам боравермайди, унга энг кучли, энг эпчиллар йўлланма олади. Шу боис спортчиларимиз—боксчимиз Муҳаммадқодир Абдуллаев ва фристайлчимиз Лина Черязованинг олтин медаллари ёнига яна янгиларини қўшиб қайтишларидан умидвормиз.

З. ТОШХЎЖАЕВ,
ЎзА шарҳловчиси.

Суд ва ҳуқуқ тизимини эркинлаштириш йўлида

Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Стратегик ва минтақалараро тадқиқотлар институтида мазкур муассаса билан Конрад Аденауэр жамғармаси, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг инсон ҳуқуқлари бўйича вакили (Омбудсман), Адлия вазирлиги, Журналистларни қайта тайёрлаш халқаро маркази ҳамкорлигида ташкил этилган «Ўзбекистонда суд ва ҳуқуқ тизимини эркинлаштириш ва демократлаштириш» мавзуидаги туркум семинарларнинг қўшма амалий конференцияси бўлиб ўтди.

Бир йил давомида мамлакатимизнинг барча вилоятлари ҳамда Қорақалпоғистон Республикасида ўтказиладиган семинарларда ҳуқуқ-тартибот органлари вакиллари, суд-ҳуқуқ соҳасида изланишлар ўтказаётган олим ва мутахассислар, шунингдек, жамоатчилик ҳамда оммавий ахборот воситалари вакилларининг иштирок этиши кўзда тутилган.

Қўшма амалий конференцияда 2001 йилда мамлакатимизнинг ҳуқуқ тизимида туб ўзгаришлар юз бергани, қонунчиликни эркинлаштириш, суд ҳокимиятининг том маънодаги мустақиллигини таъминлаш борасида муҳим қадамлар ташланганини таъкидланди. Шунингдек, иштирокчилар суд-ҳуқуқ соҳасини эркинлаштириш, белгиланган режаларнинг ҳаётга татбиқ этилишини ҳамда қабул қилинаётган ҳужжатлар ижросини назорат қилиш борасида амалга оширилиши мумкин бўлган ишлар хусусида фикр алмашди.

(ЎзА).

ГРАНАТОМЁТЧИЛАР САРДОРИ

Толмаснинг шартнома бўйича хизматни бошлаганига яқинда бир йил тўлади. Янаям аниқроқ қилиб айтадиган бўлсак, 2001 йилнинг баҳоридан махсус бўлинмада шартнома бўйича хизмат қилаяпти. Дастлаб икки ойлик ўқув машғулотлари ўтказилди. Унда умумҳарбий тайёргарликлардан тортиб, жанговар машғулотларгача ўтилди. Очиғи, Толмас билан хизматни бошлаган айрим сафдошлари жисмонан чиниқмаганлиги, машғулотларга руҳан тайёр эмаслиги сабаб жамоани тарк этишди. Профессионалликнинг талаби ҳам шу-да. Хуллас, талабгорлар кўп бўлгани билан фақат энг саралар ажралиб қолди. Оддий аскар Толмас Қаршиев эса сараларнинг сараси эканлигини исботлади.

Шартнома бўйича хизматнинг бешинчи ойида, яъни истиқлолнинг 10 йиллик тўйи арафасида унга кичик сержант унвони берилди. Бунинг ўзи ҳам мард ўғлоннинг қандай хизмат қилаётганини кўрсатади, албатта. Шундай бўлса-да, дала-ўқув машғулотларида у кўрсатган маҳоратдан бир лавҳа келтириб ўтишни лозим, деб билдик. Дарвоқе, кичик сержант Т. Қаршиев гранатомёт расчётининг командири вазифасида.

... Гуруҳ посбонлари шартли душман ҳужумини бартараф этиш бўйича қўмондонликдан буйруқ олишди. Разведка берган маълумотларга кўра, душман тиш-тирноғигача қуролланган. Айниқса, жанговар техника томонлама. Взвод командири капитан Фарҳод Самиев гранатомёт расчётининг командири кичик сержант Т. Қаршиевга аниқ кўрсатмалар берди. Шунга кўра кичик командир шартли душман жанговар техникасини яксон қилишга киришди. «Оралиқ масофа 500 метр, нишон 20 градус ўнгга!» Гранатомёт расчёти командири ҳар бир нишон бўйича қўл остидагиларга кўрсатмалар бера бошлади. Натижа — аъло. Жанговар топшириқ муваффақият билан уддаланди.

Бундайин юксак натижалар билан якунланган дала-ўқув машғулотлари бир талай. Айниқса, қишки ўқув мавсумида кичик сержант Т. Қаршиев жамоасига янги-янги ютуқларни туҳфа этмоқда.

— Айни пайтда авж палласига чиққан мазкур ўқув мавсумида қатор мақсадларни олдимизга қўйганмиз. Буларнинг ичида касбий маҳоратни ошира бориш энг муҳими. Мавсум бошида ўтказилган йиғинлар, тезкор-тактик ўқув машғулотлари бу борада алоҳида аҳамият касб этмоқда. Махсус бўлинмамиз ўтган ўқув йилида ғолиб деб топилганидан хабарингиз бор. Бугунги саъй-ҳаракатимиз эса ғолибликни қўлдан бермаслик, ютуқларнинг янги марраларини забт этишга қаратилган, — дейди биз билан суҳбатда кичик сержант Т. Қаршиев.

Капитан С. АЛИЕВ.

Сўзидан қайтмайди, ўзбекнинг марди

Яқинда бўлинмада фельдшерлар учун ўқув йиғини ўтказилди. Унда жанговар вазиятларда ҳаракат қилиш, ярадорга биринчи тиббий ёрдам кўрсатиш каби қатор муҳим вазифалар борасида тажрибалар алмашилди.

— Бундай йиғинлар биринчи бора ўтказилиши эмас. Энг муҳими, ҳар бир соҳа бўйича муайян йиғинлар бўлгач, полигонда махсус-тактик ўқув машғулотлари ўтказамиз. Яъни, амалий ва назарий кўникмаларни уйғунлаштирамиз. Ютуқларимизнинг сири ҳам, менимча, ана шунда, — дейди шартнома бўйича хизматдаги оддий аскар фельдшер Учқун Имомов.

Учқун лейтенант Рустам Қубонов командирлик қилаётган гуруҳда хизмат қилади. Шартнома бўйича хизматни давом эттираётганига ҳам яқинда бир йил тўлади. Ана шу қисқа вақт ичида посбон соҳа сирларини мукаммал эгаллашга интилиб келмоқда. Айни пайтда давом этаётган қишки ўқув мавсумида ҳам касбий маҳоратини шакллантиришга уриниб, кам бўлмаяпти. Масалан, у даволаш-профилактика тадбирларига эътибор қаратиб, буни қатъий назорат этиш натижасида шахсий таркиб грипп хасталигига чалинмаяпти. Ёки бўлмаса жамоада санитария-гигиена қоидаларига тўла амал қилинишида ҳам оддий аскар Учқун Имомовнинг хизматлари катта. Хизмат ва маиший шароитларни яхшилашда ҳам фельдшер йигит доимо елиб югуради.

Аммо, бу — унинг фаолияти фақат тиббиётга боғлиқ вазифалар билан чегараланиб қўйилган, дегани эмас. Ахир, фельдшер ҳам зарур бўлса қўлига қурол олиб, сафдошлари билан бирга жанг қилади. Бу томонлама қарайдиган бўлсак ҳам Учқуннинг фаолиятидан кўнгил тўлади. Мисол учун, у яқинда бўлиб ўтган дала-ўқув машғулотларида нишонга отиш машқи бўйича юксак натижага эришди.

— Мана, ҳадемай Наврўз байрамини кутиб оламиз. Биласиз, Ватаннинг мард ҳимоячиси ҳар бир байрамга туҳфа ҳозирлаб ўрганган. Бизнинг жамоада ҳам бу анъанага айланган. Сафдошларим номидан ишонтириб айтаманки, жанговар ютуқларимиз, юксак интизомимиз, сергаклик, ҳушёрлик ва шайлигимиз Наврўз айёмига муносиб ҳадямиз бўлажак.

Капитан Ш. ТОЛМАСОВ.

● СЎЗ — МУСОБАҚА ҒОЛИБЛАРИГА

ШАКЛЛАНАЁТГАН ПРОФЕССИОНАЛЛАРИМИЗ

Ўтган ўқув йилида майор Дилмурод Садриддинов етакчилик қилаётган махсус бўлинма мусобақа ғолиби деб топилди. Яъни, Мудофаа вазирлиги қисм ва бўлинмалари ичида энг яхши жамоа дея эътироф этилди. Эътиборингизга ҳавола қилинаётган махсус саҳифада (2-саҳифа) бу илғор қисм ҳаётидан сўз юритамиз. Саҳифани «Ватанпарвар» мухбирлари капитан А. Сафаров ва Қуролли Кучлар хизматчиси К. Тўраев (фотомухбир) лар тайёрлашган.

Қуйидаги мақолада эса жамоа сардори майор Д. Садриддинов билан суҳбатимиз асносида ғолиблик сирларини таҳлил қилишга ҳаракат қиламиз.

Дастлаб, командир билан яқиндан танишиб олсак. Дилмурод 1993 йилда Симферополдаги ҳарбий билим юртини тугаллаб, Қуролли Кучларимизда фаолиятини бошлади. Десантчилар қисмида разведкачилар взводига командирлик қилди, сўнгра батальон штаби бошлиғи лавозимида фаолият кўрсатди. 1998 йилдан эътиборан тажрибали офицер махсус бўлинмада. Ўтган йилнинг мартидан эътиборан ҳозирги вазифасида.

Гоҳида командирга қараб, унинг жамоасига баҳо берса бўлади. Шу боис майор Д. Садриддиновнинг жанговар ҳаётидан бир лавҳани келтирсак.

...2000 йилнинг августи. Бир гуруҳ ғаламислар — халқаро террорчи ва диний экстремистлар сарҳадларимизга бостириб киришди. Майор Садриддинов ва унинг шунқорлари бу қашқирларга зарба бериш учун махсус топшириқ олишди. Разведка илмини мукаммал эгаллаган, жанг тактикасини биладиган офицер Садриддинов посбонларини душман мавжуд жойга бошлаб борди. Чор тараф тоғ билан ўралган. Ҳар бир қоя, дара, ғорда малъунлар пусиб ётган бўлиши мумкин. Шундай ҳам бўлди. Қўққисдан отишма бошланди. Гарчи бандитлар катта талафот кўрсалар-да, қочишни ўйлашмаяпти. Уларни ўраб олиб, зарба бериш керак. Дилмурод ташаббусни ўз қўлига олиб, арча ёнидаги позициядан душманга ўқ ёмғирини сочди. Душманнинг қарши ҳужумини ўзига қаратиш учун эгаллаган маррасини ўзгартирмади. Мақсад — бандитларни чалғитиб, посбонлари ўраб олишига имкон яратиш. Бари кўзланганидек бўлди. Аммо душманнинг гранатомётдан ёғдирган снаряди Дилмуродни яралади.

Шу мисолнинг ўзи командир ҳақида хулоса чиқариб олишга етса керак. Бунга фақат бир нарсани қўшимча қилмоқчиман. Мардлиги, матонати, Ватанга муҳаббати сабабли Мустақилликнинг 9 йиллик тўйида офицер Садриддинов «Жасорат» медали билан тақдирланди.

Энди сўзни илғор командирнинг ўзидан олсак, қолайлик:

— Ўқув йилининг бошида шартнома бўйича хизматни энди бошлаган аскарлар йиғинини ўтказдик. Сўнгра мутахассисликлар бўйича йиғин ташкил этилди. Масалан, снайперлар, фельдшер-

(Давоми 2-бетда).

СОЛДАТСКИЙ УСПЕХ

Рядовому Шерали Умарову весной предстоит увольнение в запас. И воин намерен возвратиться в родной Уйчинский туман Наманганского вилоята в звании отличника боевой учебы.

В мотострелковой группе под командованием лейтенанта Даврона Мирзаахмедова знают рядового Ш. Умарова как одного из отличных воинов — недаром старшему гранатометчику при проведении стрельб на полигоне доверяют обучение личного состава на одной из учебных точек.

Рядовой
Б. ХОДЖИМАТОВ.

ОТЛИЧНЫЙ ВОДИТЕЛЬ

В воинском коллективе артиллерийского подразделения, где командиром секции сержант по контракту Машраб Курбанов, среди водительского состава одним из лучших по праву называют рядового Б. Худайбердыева.

Весной минувшего года Бобуржон был призван в ряды Вооруженных Сил из Кашкадарьинского вилоята. Прибыв в подразделение, с первых дней службы зарекомендовал себя исполнительным, старательным и дисциплинированным воином, настойчиво осваивающим секреты вверенной ему техники.

А на последнем выезде на полигон Бобур показал, что не только в обслуживании автомобиля, но и в меткости огня из автомата никому не уступит, удостоившись высокой оценки на стрельбах.

Рядовой
Г. АБДУЛЛАЕВ.

САЙЁРАМИЗ АДОСИ

Гаага халқаро трибунали Югославиянинг собиқ президенти Слободан Милошевичга нисбатан қўзғатилган суд жараёни 12 февраль куни бошланишини маълум қилди. Судда дастлаб С Милошевичнинг Косоводаги, сўнгра Хорватия ва Босниядаги можаролар билан боғлиқ жиноятлари кўриб чиқилади, деди трибунал вакили.

***

Индонезия соҳилларига «Крис» деб номланувчи даҳшатли довул ёпирилди. Хабарларга кўра, кучли жала сув тошқини ва ер кўчкиларини келтириб чиқарган. Табиий офатдан қурбон бўлганлар сони 125 дан ошган.

Довул айниқса Бали ва Ява оролига катта зарар келтирди. Одамлар бошпанасидан ажралди, минглаб гектар унумдор ер сув остида қолди.

***

Саудия Арабистони ҳукумати ўтган йилнинг 11 сентябрида АҚШда юз берган террорчилик ҳаракатини содир этганликда айбланган 19 жиноятчининг 15 нафари подшоҳлик фуқароси эканини тан олди. Мамлакат ички ишлар вазирлиги вакилининг айтишича, Саудия Арабистонида ушбу жиноятга алоқадорликда гумон қилинган 30 киши ҳибсга олинган. Улар орасида «Ал-Қоида» ташкилоти аъзолари ҳам бўлиши мумкин.

***

Покистон хавфсизлик хизмати АҚШнинг «Уолт стрит жорнэл» газетаси мухбири Дэниел Перл ва уни ўғирлаганликда айбланаётган «Жоиши Муҳаммад» гуруҳи фаолларини қидириш ишларини янада кучайтирмоқда. Хабарларга қараганда, Ханнон Аҳмад исмли шахс ҳибсга олинган. Сўроқ пайтида у мазкур жиноятда бевосита иштирок этганини тан олган.

Шу кунгача ушбу жиноят юзасидан Исломобод, Карачи ва Лаҳор шаҳарларида 13 киши қўлга олинган.

***

Интерполнинг террорчиликка қарши кураш департаменти раҳбари Фрэнк Спикнинг фикрича, Усома бин Лодин ва у раҳбарлик қилаётган «Ал-Қоида» ташкилотига аъзо жангарилар ҳозир Афғонистон ҳудудида эмас. Унинг айтишича, жиноятчилар террорчиликка қарши операция бошлангунга қадар Афғонистонни тарк этган.

***

Австралиялик тадқиқотчилар томонидан тайёрланган маърузада таъкидланишича, Осиёда гиёҳванд модда истеъмол қилаётганлар сони тобора кўпаймоқда ва бу қитъада ОИТСнинг янада кўнг қулоч ёйишига йўл очаётир. Айниқса, Таиланд, Мянма ва Лаосда аҳвол жуда ҳам аянчли. Мазкур давлатлар раҳбарлари эса бу муаммога қарши етарли чора кўрмаётир.

***

АҚШ президенти Жорж Буш февраль ойи ўрталарида Осиё давлатлари бўйлаб сафарга чиқади. Оқ уй раҳбари ушбу сафари доирасида 17 февраль куни Токиога келади ва Япония ҳукумати вакиллари билан ўзаро алоқаларни янада кенгайтириш, минтақавий хавфсизлик масалалари юзасидан музокара ўтказади. Ж. Буш, шунингдек, Жанубий Корея ва Хитойда ҳам бўлади.

(ЎзА).

● 9 ФЕВРАЛЬ — А. НАВОИЙ ТУҒИЛГАН КУН

«ТЕМУР ТУЗУКЛАРИ»ГА ТАЯНСАК...

Амир Темур ўз тузукларининг «Амирлик ва ҳукмдорлик тузуги» бобида ёзадики: «Хос ул-хос навкарларимдан уч юз ўн уч кишига амирлик мансаби беришни буюрдим, чунки улар асли тоза, пок насллик, ақл-фаросатлик, баҳодир, довюрак, тадбиркор, сергак, эҳтиёткор, олдини ва орқасини ўйлаб иш тутадиган кишилар эди. Уларнинг ҳар бирига ўринбосар тайинладим. Агар амирлардан биронтаси вафот этса, у ҳолда ўринбосари унинг ўрнига ўтиради ва уни «амирликка номзод» (мунтазир ул-аморат), деб атайдилар».

Тарихдан маълумки, темурийлар айнан шу тузукка амал қилганлар ва қўшинда (армияда) амир унвони энг олий унвон саналган. Бу унвон «хос ул-хос» кишиларга, яъни олий ҳукмдорга яқин кишиларга берилган. Бу чоғда сипоҳийнинг насл-насабига диққат-эътибор қаратилган, албатта. Газетамизнинг тўртинчи саҳифасидан ўрин олган «Навоий ҳарбий бўлганми?» сарлавҳали мақолада худди шу унвоннинг ҳозирги кундаги муқобили хусусида фараз қилинади.

ШАКЛЛАНАЁТГАН ПРОФЕССИОНАЛЛАРИМИЗ

(Давоми. Боши 1-бетда).

лар билан бўлган йиғинларни мисол қилиб келтириш мумкин. Сўнгра полигонда тезкор-тактик ўқув машғулотлари орқали кўникмаларни яна-да мустаҳкамладик. Моддий ўқув базамизни такомиллаштиришга эътибор қаратганимиз бесамар кетмади.

Бунда подполковник Т. Жакпаров командирлик қилаётган таъминот қисмининг ҳам хизматлари катта бўлди. Дала-ўқув машқларида тайёргарликлар сифатли ўтиши учун полигонда нишонлар ўрнатилиши, шаҳарча ташкил этилиши алоҳида аҳамият касб этди. Биласиз, бизда шартнома бўйича хизматчилар — профессионаллар хизмат қиладилар. Шу боис сафларимизга энг сара, соҳа бўйича муайян кўникмалари бор ўғлонларни танлаб олдик. Ана шу сараланганларнинг ҳам икки ойлик ўқув машғулотлари давомида сараги саракка ажралди. Табиийки, жанговар тайёргарликларимиз талабларига жавоб беролмайдиганлар билан хайрлашилди. Хуллас, юртига, бурчига содиқ, ҳар томонлама баркамол йигитлар сафларимизда қолишди.

Офицер ва командирлар таркибининг хизматларини таъкидлаб ўтмасдан иложимиз йўқ. Ҳар бир командирда ўз қўл остидагиларга сабоқлар бериш, соҳа сирларини пухта ўргатишга интилиш кучли. Шу ўринда тарбиявий ишларнинг самарадорлигини ҳам айтиб ўтмоқчи эдим. Бу йўналишдаги ишларимиз шахсий таркибнинг қалбида Ватанга муҳаббат туйғусини яна-да шакллантирди. Қолаверса, улар ўртасидаги жанговар ўртоқликни, ҳамжиҳатликни ривожлантирди. Биласиз, жангда бир-бирини қўллаб-қувватлаш ғалабанинг муҳим омили. Қисқаси, ғолиблигимизда ғайриоддий жиҳатлар йўқ. Бари аниқ режа, кун тартиби асосида ишлашга қурилган.

Энди қишки ўқув мавсуми давом этаётган айни дамлардан сўз очсам. Мавсум бошида снайперлар, фельдшерлар, алоқачилар, гранатомётчилар билан йиғинлар ўтказилди. Бунинг қай даражада самара берганини полигон кўрсатди. Яъни, тезкор-тактик машғулотларимизда посбонларимиз қатор ютуқларга эришдилар. Мазкур йўналишдаги ишларимизни замонавий ҳарбий билимлар билан такомиллаштириб борамиз. Негаки, профессионал ўз соҳаси бўйича етук мутахассис, дегани. Малакали офицерлар бошчилигида ўтказилаётган йиғинларимиз эса ҳар бир соҳа вакилига бу борадаги энг илғор тажрибаларни ўргатади.

Шу ўринда капитанлар — Дониёр Ускенбоев ва Бахтиёр Казаков, лейтенантлар — Мурод Ортиқов ва Баҳодир Ибрагимов, старшина Абдулла Муродов, катта сержант Дилшод Нўъмоновларнинг хизматларини алоҳида таъкидлаб ўтишни истардим. Улар ўтган ўқув йилидаги ғолиблигимизда муҳим роль ўйнашган.

Майор Д. Садриддиновнинг сўзларидан кўриниб турибдики, жамоасидаги жанговар тайёргарлик жараёнида умуман узилиш йўқ. Назариёт ва амалиётнинг уйғунлигига эътибор катта. Аммо биз буларга яна бир нарсани қўшимча қилмоқни истардик. Яъни, мазкур жамоанинг ютуқлари профессионал армия яратиш йўлидаги интилишларимизнинг илк меваларидан.

Президентимиз Ислом Каримовнинг Қуролли Кучлар 10 йиллиги муносабати билан Ватан ҳимоячиларига йўллаган байрам табригида шундай сўзлар бор: «Биз ўз олдимизга қўйган бош вазифа — сон жиҳатдан унча катта бўлмаган, замонавий қурол-яроғ ва техника билан қуролланган армияни, жанговар ҳаракатлар олиб боришнинг энг самарали усулларини эгаллаган ва ҳар қандай босқинчи кучларга қарши туришга ва зарба беришга қодир бўлган тезкор, ҳар томонлама ўзига суянган ва таъминланган қисмлар яратишдан иборатдир».

Ана шундай улуғвор мақсад ва вазифани майор Дилмурод Садриддинов ҳамда унинг шунқорлари ҳам елкаларига олишган. Бу йўлда биз уларга янги-янги муваффақиятлар тилаб қоламиз.

ПЕРВЫЙ ЭКЗАМЕН

У старшего радиотелефониста рядового по контракту Юрия Пимкина, только делающего первые шаги на пути становления военного профессионала, таких серьезных испытаний впереди еще много. И тем отраднее было для воина достижение первого успеха.

...Во время одного из контрольно-проверочных занятий в горных условиях с командного пункта поступила «вводная» — условный противник случайно попал на радиоволну, по которой общались между собой спецназовцы. А это значит, что теперь все замыслы и передвижения становились ему известны.

В возникшей ситуации имелся один лишь выход — переход на запасную частоту. Детали этой работы не подлежат открытой огласке, но в итоге задача была выполнена в кратчайшие сроки и качественно — в считанные минуты все абоненты портативных радиостанций говорили на другой частоте. А скоординировал и провел эту важную операцию рядовой по контракту Ю. Пимкин, сдав свой первый экзамен на звание военного профессионала с честью.

Впрочем, новобранцем Юрия можно считать лишь условно — до отбора в группу спецназовцев за плечами парня уже была срочная служба на южных рубежах Родины, которую он проходил связистом в танковом подразделении. Еще тогда солдат хорошо понял, как много значит связь в современном бою. Образно говоря, в руках связистов находятся не только нити общения, но и нити, ведущие к победе.

Конечно, в специальном подразделении ему довелось ближе узнать другие, новейшие образцы радиоэлектронной техники, больше работать над повышением своей физической готовности и тактической, специальной подготовки. Однако уже была у него основа — солидная база технических знаний и навыков, а также осознание ответственности за результаты своей работы.

— У рядового Пимкина есть все данные для того, чтобы стать настоящим военным профессионалом, — так охарактеризовал подчиненного командир взвода лейтенант Азиз Хайдаров. — А самое главное — это его стремление постоянно работать над собой, искреннее желание точно и качественно решать доводимые командованием задачи, умение находить взаимопонимание с сослуживцами.

Хочется верить, что успех первого экзамена вдохновит воина и в дальнейшем не снижать темпов, а это означает, что новые победы придут обязательно.

Ҳарбий-сиёсий янгиликлар

УЗЛАРИ СЎРОҚ ҚИЛАДИ

Яманлик бир гуруҳ терговчилар АҚШнинг Кубадаги Гуантанамо ҳарбий базасига йўл олди. У ерда ҳибсда сақланаётган «Ал-Қоида» террорчи гуруҳи аъзолари орасида 21 нафар яманлик бор. Уларнинг ўз ватандошлари томонидан сўроқ қилиниши АҚШ маъмурияти қарори билан амалга оширилмоқда.

ПЫТАЛИСЬ ПЕРЕЙТИ ГРАНИЦУ

Пограничные войска Индии застрелили трех человек, когда те пытались пересечь границу с Бангладеш. Об этом сообщил в понедельник высокопоставленный представитель погранвойск Бангладеш. «Все они были индийцами и были убиты близ пограничных пунктов в Бангладеш в воскресенье». «По первым сведениям, трое убитых — граждане Бангладеш, но в ответе на наш запрос говорится, что они были убиты, пытаясь проникнуть на нашу территорию», — сказал он.

ҚУРБОНЛАР БОР

Индонезияда ҳукумат қўшинлари Суматра ороли шимолида «Озод Ачех» айирмачи гуруҳига қарши операцияни кучайтирмоқда. Мамлакат мудофаа вазирлиги вакилининг сўзларига қараганда, сўнгги икки кун ичидаги отишмаларда саккиз нафар жангари йўқ қилинган, ҳукумат томонидан эса икки ҳарбий ҳалок бўлган.

ПЕРВЫЙ ВИЗИТ

Новый президент Болгарии Георгий Пырванов посетит во вторник штаб-квартиры НАТО и ЕС, чтобы подчеркнуть интерес страны во вступлении в эти организации. «Тот факт, что моим первым президентским визитом станет визит в Брюссель, говорит о неразрывности стратегических интересов Болгарии и желания страны вступить в НАТО и Евросоюз как можно быстрее», — заявил Пырванов на прошлой неделе.

ОЗОД ҚИЛИНИШИ МУМКИН

Камбожада бир пайтлар қатор зўравонлик ва хунрезликларни амалга оширган собиқ «Қизил кхмерлар»нинг етакчилари яқин кунларда озодликка чиқарилиши мумкин. Бунга мазкур жиноятчилар устидан қўзғатилган суд юзасидан БМТ ва расмий Пномпен ўртасидаги музокаралар чўзилиб бораётгани сабаб бўлмоқда. Камбожа ҳукумати БМТни Пол Пот сафдошлари устидан халқаро трибунални ортга сураётганликда айблаётир.

ЯЧЕЙКИ «АЛЬ-КАИДЫ» В США

Американские власти не исключают возможности того, что на территории США по-прежнему действуют ячейки террористической организации «Аль-Каида». С таким заявлением выступил директор ФБР Роберт Мюллер, отметивший, что вероятность присутствия террористов «Аль-Каиды» в других странах мира еще более высока. В связи с этим Мюллер подчеркнул, что правоохранительные органы США продолжают находиться в состоянии повышенной готовности.

АЙБЛОВ

Исроил ташқи ишлар вазири Шимон Перес Эронни Ливандаги «Ҳизбуллоҳ» ҳаракати жангарилларига ракета етказиб бераётганликда айблади. Расмий Теҳрон шу кунгача Ливанга 10 минг дона ракета етказиб берган, деди у БМТ Бош котиби Кофи Аннан билан Нью-Йоркда бўлган учрашувда.

МАХСУС ВАКИЛ МУРОЖААТИ

БМТ Бош котибининг Афғонистондаги махсус вакили Лаҳдар Браҳими Афғонистонда халқаро хавфсизлик кучлари сонини кўпайтиришни сўраб Хавфсизлик кенгашига мурожаат қилди. У кенгашнинг очиқ мажлисида сўзга чиқиб, халқаро кучлар нафақат Кобул ёки унинг атрофи, балки мамлакатнинг барча ҳудудида барқарорликни таъминлаш зарурлигини таъкидлади.

(Интернет материаллари асосида тайёрланди).

ҒУЗОРНИНГ ОТАБЕГИ

Шартли душманнинг қишлоқ тарафга қайси сўқмоқ йўл орқали ўтиши маълум. Разведкачилар қўмондонликка бу ҳақда тезкор маълумотлар беришган. Лейтенант Абдурашид Аҳмедов командирлик қилаётган гуруҳга шартли душманга пистирма қўйиш ва уни тор-мор қилиш вазифаси юкланди. Посбонлар аниқ, тез ҳаракат қилишиб, харитада белгиланган жойга етиб келишди. Эндиги асосий вазифа — тезда жойнинг рельефини ўрганиб, қулай марраларга ўрнашиб олиш. Бу бир оз вақтни талаб қилади. Аммо тез орада душман бу ерга етиб келиши эҳтимоли ҳам йўқ эмас.

Дарҳол айланаси 500—600 метрлар келадиган жойга пистирма қўйилди. Ҳар бир посбоннинг ўз позицияси бор. Пулемётчи шартнома бўйича хизмат катта сержанти Отабек Қодиров асосий маррани эгаллаган. Жанговар қуролини ҳам, ўзини ҳам яхшигина маскировка қилиб олди. Асосий марра дейишимизга сабаб, гуруҳ қўққисдан ҳужум бошлаганда, Отабек сафдошлари янги марраларни эгаллагунча хавф туғилса, ҳимоялаши керак. Жамоасининг ютуғи, сафдошлари тақдири асосан унга боғлиқ. Катта сержант О. Қодировдан сал орқароқда автоматчи посбон бор. У Отабекни қўллаб-қувватлаб туради. Хуллас, шартли душман аскарларимиз ҳосил қилган пистирмадан омон чиқишолмади. Тўғри, жиддий қаршилик кўрсатилди. Бироқ, сафларида Отабекдек алплари бор жамоа ишонч билан ҳаракат қилиб, қаршиликни синдиришди-да.

Отабек асли ғузорлик. Ғузорнинг ҳам ном таратган полвонларидан. Болаликдан миллий кураш билан шуғулланиб, катта давраларда олишиб чиниққан. Ҳатто миллий кураш бўйича 3-разряди ҳам бор. Олимжон аканинг тўнғичи бу соҳага муддатли ҳарбий хизматни ўтаб юрганидаёқ қизиққанди. Ахир, полвон йигитни асл мардлар хизмат қиладиган десантчилар қисмига жўнатишганди-да. Ҳарбий соҳага ҳавас ана шу ерда — йигитлик мактабида уйғонди. Мана, бугунги кунда Отабек махсус бўлинмада шартнома бўйича хизматини ўтаяпти. Ҳа, ўтаганда ҳам қандоқ — аъло, юксак даражада. Эсдалик совға, Фахрий ёрлиқ ва бошқа рағбатлар бундан далолат.

Айтганча, катта сержант Қодировнинг устози лейтенант Абдурашид Аҳмедов ҳам етук спортчилардан. Курашнинг муай-тай тури бўйича мусобақаларда ғолиб чиқиб, республика чемпионлигини қўлга киритган. Буни таъкидлаётганимиз боиси, устоз-шогирд жанговар хизматлари давомида жисмоний тайёргарликларга катта эътибор қаратишади.

— Ўтган йил Сариосиёда кенг қамровли ўқув машғулотларини ўтказдик. Очиғи, мазкур машқлар кўп нарсани ўрганиб олишимизда муҳим сабоқ бўлди. Амалий кўникмаларимиз шаклланди. Шу сабабли ҳам якуний синовларда орттирилган бу тажрибалар роса асқотди. Ўйлайманки, жамоамизнинг ғолиб бўлишида ана шу омил ҳам муҳим ўрин тутди, — дейди шартнома бўйича хизмат катта сержанти Отабек Қодиров.

ШИЖОАТНИНГ ҚУВВАТ МАНБАИ

Чирчиқ олий танк қўмондонлик-муҳандислик билим юртини 2001 йилда тугаллаб, махсус бўлинмада хизматини бошлаган ёш лейтенант Рустам Қувоновнинг қадами қутлуғ келди, десак муболаға бўлмас. Ўзи омад деганлари интилганга кулиб боқиши бор гап экан. Акс ҳолда у етакчилик қилаётган гуруҳ пешқадамлар сафидан жой олиб, махсус бўлинма ғолиб деб топилармиди.

... Гуруҳ аскарлари қишлоқни шартли душман ҳамласидан ҳимоя қилмоғи керак. Қишлоқ тоғнинг ноқулай жойида жойлашган. Аввало у денгиз сатҳидан 2800 метр баландда. Иқлим, атмосфера босими каби қийинчиликлар бор. Энг ёмони — тўрт тараф ҳам душман маскировкаси учун қулай. Демак, ҳушёрлик, сергаклик қўлдан берилса, шартли душман яширинча зарба бериши мумкин.

Аввало топография илмини яхши эгаллаган гуруҳ командири лейтенант Р. Қувонов қишлоқ ва унинг атрофини ўрганиб, тахминий харита тузди. Харитада душман ўрнашиб олишига қулай қоя, ғор, дараларни белгилади. Сўнгра эҳтимол тутилаётган бу жойларга посбонларнинг диққатини қаратди.

Ҳа, замонавий жанг илмида мулоҳаза юритиш, аниқ, пухта қарор қабул қилиш муҳим ўрин эгаллайди. Хуллас, ёш офицер етакчилигидаги гуруҳ посбонлари мазкур ўқув машғулотида улкан ютуққа эришдилар.

Ана шу машғулотдан кейин гуруҳ аскарлари билимли, тажрибали командири билан фахрланишади. Машқлар давомида унинг топшириқларини аниқ ва пухта бажаришга, ишончини оқлашга ҳаракат қиладилар. Демак, ёш офицер қўл остидаги посбонлар қалбини билими, маҳорати орқали забт этди. Аслида ана шу унинг биринчи ва энг катта ютуғи бўлди.

— Устозлар бизга «командирсиз ва алоқачисиз гуруҳ парокандаликка учрайди», деб ўргатишган. Бунга қўшимча сифатида шуни айтмоқчиманки, тажрибасиз, малакасиз командир билан ҳам жамоа кўзланган мақсадга етолмайди. Жанговар тайёргарликлар ҳали ўз устимда кўп ишлашим лозимлигини кўрсатмоқда. Озми-кўпми ютуқларга эришаётганимиз жамоамиз посбонларининг ҳамжиҳатлиги, уюшқоқлигидан. Қишки ўқув мавсумида ҳам қўл остимдаги аскарларнинг муваффақият қозонишаётгани мени руҳлантиради, янги-янги изланишларга ундайди.

Айниқса, шартнома бўйича хизмат оддий аскарлари — Фазлиддин Қурбонов, Самарбек Бурхонов, Абдураим Тоҳиров, Учқун Имомовларни алоҳида таъкидлаб ўтган бўлардим. Уларнинг илғорлиги замирида ўқув мавсуми шиоридаги жиҳатларнинг уйғунлиги мужассам. Яъни, Ватанига содиқ, касбий маҳорати ва ҳарбий интизоми юксак ўғлонлар улар, — дейди лейтенант Р. Қувонов ўз сўзида.

Англаганимиз шу бўлди: ёш лейтенант шижоатининг қувват манбаи она юртига бўлган муҳаббатида экан.

Соҳасини мукаммал билиб

Улуғбек десантчилар қисмида муддатли ҳарбий хизматни ўтаган. Шу сабабли ҳам махсус бўлинмада шартнома бўйича хизматни бошлаганда, ортиқча қийинчиликка учрагани йўқ. Ҳаттоки, ўтган мавсумни аълочилар сафида тугатди. Дарвоқе, ҳайдовчи вазифасида хизмат қилаётган бу йигит шартнома бўйича хизмат оддий аскари Улуғбек Хушвақтовдир. У капитан Камол Йўлдошев етакчилигидаги взводнинг профессионалларидан. Яъни, Улуғбек соҳасини мукаммал билади, жанговар техникани доимо шай ҳолатда тутиб, кўз қорачиғидек асрайди.

— Фақат ҳайдовчиман, деб қараб ўтирса, бўлмайди. Ахир вазият тақозо этганида жанг тактикасини яхши билиш, жанговар қуролдан моҳирона фойдаланиш талаб қилинади. Шу боис мен жанговар техникани мукаммал ўрганиш билан чегараланиб қолмайман. Командирларимиз «профессионал аскарлар ҳар томонлама шаклланган бўлмоғи лозим», дея бежиз таъкидлашмайди-да, — дейди оддий аскар У. Хушвақтов.

Ана шундай суръатдаги интилиш, изланиш ўз самарасини бермоқда. Посбон жанговар ютуқлари учун икки бора Фахрий ёрлиқ билан тақдирланди. Айни пайтда давом этаётган қишки ўқув мавсумида ҳам у қатор ютуқларга эришаётир. Айниқса, тактик, ижтимоий-сиёсий, дала-ўқув машғулотларида.

Ҳа, жамоанинг якуний синов натижаларига кўра ғолиблиги Улуғбекка ўхшаган мард, фидойи, маҳоратли посбонларнинг хизматидир.

ҲАЁТ МАЗМУНИ

Махсус операциялар батальонининг Мудофаа вазирлиги қисм ва бўлинмалари бўйича ўтказилаётган мусобақада ғолиб чиқиши жанговар тайёргарликнинг юксак даражада эканлигидан бўлди. Шу боис биз командирнинг жанговар тайёргарлик бўйича ўринбосари капитан Дониёр Ускенбоев билан суҳбатлашишга қарор қилдик. Аввало бу тажрибали офицер билан яқиндан танишиб олсак.

Дониёр 1997 йилда Чирчиқ олий танк қўмондонлик-муҳандислик билим юртини тугаллаган. Демакки, истиқлол кашф этган офицер. Лейтенантлик погонини елкасига таққан ёш офицер десантчилар қисмида хизматини бошлади. Взвод командири вазифасида хизматини давом эттирар экан, у қўл остидаги аскарларни юртига, бурчига содиқлик руҳида тарбиялади. Билим юртида ўрганган билимларини шогирдларига ўргатиб, уларда малака ва маҳоратнинг шаклланишига сабаб бўлди.

Тўғри, у пайтлар фаолият билан шижоат бир-бирини унчалик тўлдирмасди. Улуғвор мақсадлари йўлида кўп ишни амалга оширишга ҳаракат қилса-да, доим ҳам иши ўнгидан келавермасди. Кейин англаб етдики, бу борада тажриба муҳим омил экан. Ниҳоят, муайян вақт давомида юксак малака ва тажриба жамланиб, офицернинг етуклиги фаолиятида бўй кўрсатди. Бу эса жамоасининг бирин-кетин ютуқларини таъмин этди.

1998 йилдан эса офицер Д. Ускенбоев махсус операциялар батальонида. Дастлаб ишғол гуруҳи, кейинчалик взводи командири бўлди. Маҳорат, тажриба ўз сўзини айтиб, у командир ўринбосарлигига тайинланди. Дониёрнинг турли рағбатлари ёнига юксак бир мукофот қўшилди. Яъни, истиқлолнинг қутлуғ айёмида капитан Ускенбоев «Ўзбекистон Мустақиллигининг 10 йиллиги» эсдалик нишони билан тақдирланди.

Дониёрнинг зиммасидаги вазифа ўта масъулиятли. У жамоанинг жанговар ва сафарбарлик шайлиги, бу борадаги вазифаларнинг муваффақиятли бажарилиши учун жавобгар. Бунинг замирида эса жанговар тайёргарлик режаларини тузиш, шахсий таркиб билан турли машғулотлар ўтказиш, спорт ишларига бош-қош бўлиш, моддий-ўқув базани жиҳозлаш ва такомиллаштиришга раҳбарлик қилиш каби муҳим вазифалар мужассам. Мабодо ана шу вазифаларни бажаришда биронтаси оқсагудек бўлса ҳам билингки, жанговар тайёргарлик даражаси пасаяди. Мана энди ютуқлар негизида нима ётишини бир оз англадингиз. Қолганини капитан Д. Ускенбоевнинг ўзидан эшита қолайлик.

— Тез-тез машғулотларда бўлишимиз, қўмондонлик томонидан турли йиғинлар ўтказилиши посбонларимизда касбий маҳоратни шакллантирди. Қолаверса, бизда шартнома бўйича хизматчилар — профессионаллар хизмат қилишади. Бир-икки бора ўргатилгандаёқ сабоқларни уқиб олишади, шоввозлар. Айниқса, бунинг самарасини 2001 йилнинг ёзида тоғ шароитида ўтказилган кенг қамровли дала-ўқув машғулотларида кўрдик.

Ғолиблик — маҳоратнинг энг юксак чўққиси, дегани эмас. Шу боис қишки ўқув мавсуми давом этаётган айни кунларда жанговар тайёргарлик сифатини янада оширишга ҳаракат қилаяпмиз. Масалан, мавсум бошида снайперлар билан махсус ўқув йиғини ўтказдик. Дала-ўқув машғулотида эса снайперларимизнинг мазкур йиғинда кўп нарсаларни ўрганишгани ойдинлашди.

«Ватанга нафи йўқ, яшалган ҳар кун, инсон ҳаётида қолур бемазмун», деган экан файласуфлардан бири. Агар шу тамойил билан ўлчайдиган бўлсак, капитан Д. Ускенбоевнинг ҳаёти мазмунга тўла ва янада тўлиб бормоқда.

БЫТЬ ДОСТОЙНЫМ НАСТАВНИКА

Именно такую цель поставил перед собой снайпер рядовой по контракту Шухрат Шербобоев. И не случайно, ведь секретам меткого ведения огня из снайперской винтовки обучал его кавалер медали «Жасорат» старшина по контракту Абдулла Муродов, чье становление как воина-профессионала пришлось на период боестолкновений с террористами.

Слушая наставника, перенимая по крупицам боевой опыт, Шухрат твердо решил тогда не подвести его, стать таким же мастером-снайпером. Причем, ему не пришлось начинать с «нуля» — хорошей школой закалки и мужества стала срочная служба в рядах пограничных войск на заставах близ Термеза. Для уроженца Дехканабадского тумана Кашкадарьинского вилоята главным испытанием тогда была даже не жара, а эта постоянная возможность оказаться лицом к лицу с врагом. Не с абстрактным «условным противником», а реальным врагом — хитрым и изворотливым, готовым на все ради наживы. Ведь нарушителями Государственной границы являются чаще всего наркокурьеры или представители бандформирований террористов, остановить которых можно только метким огнем и уверенными действиями при захвате.

Вот и командир взвода спецназовцев капитан Джахонгир Дадажонов с первых дней службы увидел в подчиненном задатки настоящего «профи» — хладнокровие и решительность, уверенность в себе, готовность пойти за командиром до конца и в огонь, и в воду. А самое главное — беспредельную любовь к Родине, решимость посвятить всего себя избранной профессии защитника независимого Узбекистана.

Неудивительно, что при таком высоком морально-психологическом настрое служба идет как надо — вот и на итоговой проверке за минувший год представитель вышестоящего штаба объявил рядовому Ш. Шербобоеву благодарность.

Поощрение окрылило воина — и в ходе зимней боевой учебы он вновь в числе лучших. Так, на сборах снайперов, проведенных под руководством майора Игоря Архипова, Шухрат не только вооружился новыми знаниями и умениями, но и впервые удостоился чести показать коллегам искусство меткого огня.

Что и говорить, совершенству нет предела. Ведь для спецназовца важно уметь не только метко стрелять, но и правильно выбрать огневую позицию, хорошо замаскироваться, быстро менять огневые точки — от этого зависят не только победа в бою, но и выживание. Над всем этим упорно трудится верный сын Родины, снайпер рядовой по контракту Шухрат Шербобоев, не зная усталости. А значит — его наставникам не придется краснеть за ученика.

СУРЪАТНИ БЎШАШТИРМАЙ

Шартнома бўйича хизмат катта сержанти Шавкат Маматраҳимов алоқа станциясининг бошлиғи вазифасида. Таъбир жоиз бўлса, алоқани қисм ва бўлинмаларнинг қон томири деган бўлардим. Дейлик, дала шароитида ўқув машғулотлари давом этмоқда. Агар алоқа узилиб қолса, билингки, жанговар тайёргарлик даражасига путур етади. Бошқарув ва ижро ўртасида узилиш бўлиб қолади. Ахир, буйруқ ва маълумотлар алоқа ускуналари орқали қўмондонликдан келади-да. Шу боис катта сержант Ш. Маматраҳимовнинг вазифаси ўта масъулиятли. У доимо алоқа ва бошқарувнинг автоматлаштирилган тизими воситаларини назорат қилади, техник ҳолатига эътибор қаратади. Хуллас, ўз жамоасини узлуксиз алоқа билан таъмин этади.

Маълумки, профессионалликнинг энг муҳим омили — соҳа бўйича мукаммал маълумотга, маҳоратга эга бўлиш. Очиғи, Шавкат алоқачилик соҳасини ўргана бошлаганда эски ускуналар билан машқ қилишига тўғри келди. Бугунги кунда эса унинг қўлига замонавий алоқа воситалари ишониб топширилган. Агар у ўз устида ишламаганида, соҳа бўйича билим ва маҳоратини оширмаганида замонавий алоқа ускуналарини ўрганишда қийинчиликка учрарди.

Шу ўринда катта сержант Маматраҳимовга устозлик қилаётган ёш, бироқ тажрибали офицер лейтенант Азиз Ҳайдаровнинг ҳам хизматларини таъкидлаб ўтмоқ жоиз.

Ўтган йили тоғ шароитида ўтказилган машғулотлар Шавкатнинг хотирасида муҳрланиб қолган. Шартли душман жойлашган марра аниқланди. Аскарлар бу ҳақда қўмондонликни огоҳ этиши керак. Аммо бу жудаям хавфли. Биринчидан, шартли душман шундай жойлашиб олганки, сал ноаниқ ҳаракат қилинса, аскарларни пайқаб, зиён етказиши мумкин. Иккинчидан, таъқиб қилинаётганини сезгудек бўлса, маррани янгилаб, бошқа жойга яшириниб олиши аниқ. Шунда катта сержант Ш. Маматраҳимов жамоасига роса асқотди. Ҳарбий топография илмини ҳам пухта эгаллаган посбон алоқа ускунаси орқали қўмондонлик билан боғланиб, шартли координатларни аниқ айтди. Натижада жанговар-ўқув машғулоти муваффақиятли якунланиб, жамоа ютуққа эришди. Албатта, алоқачи йигит ҳам рағбатдан бенасиб қолмади.

Бу мисол Шавкатнинг жанговар хизматдаги фаолиятидан бир лавҳа. Энди унинг оилавий ҳаётига ҳам назар ташласак. Бозор аканинг фарзандлари ичида ҳарбий соҳага қизиқмагани йўқ, ҳисоб. Масалан, Шавкат 1995 йилдан бери шартнома бўйича хизматда. Одатда ука акага ҳавас қилиб, унинг изидан боришга ҳаракат қилади. Аммо Шуҳратда бунинг акси бўлди. Ҳозирда у кичик сержант унвонида хизмат қилмоқда. Оиланинг кенжаси Суннат эса десантчи. Муддатли ҳарбий хизматни ўтаётир. Шавкат акаси ва укаси билан фахрланади.

Якуний синов машғулотлари натижаларига кўра ғолиб деб топилган жамоанинг фидойи бу посбони қишки ўқув мавсумида ҳам суръатни бўшаштираётгани йўқ. Нима ҳам деймиз, ютуқ, омад, интилганга кулиб боқади.

● 9 ФЕВРАЛЬ — АЛИШЕР НАВОИЙ ТАВАЛЛУД КУНИ

БЕБАҲО МАЪНАВИЙ МЕРОС

Бугун буюк бобокалонимиз Алишер Навоий ҳазратларининг таваллуд топган кунлари. Беш асрдан кўпроқ вақтдан буён жаҳон адабиёти ихлосмандларини ўзининг бебаҳо асарлари билан [illegible] келаётган улуғ ватандошимизнинг [illegible] дахлдордир.

Алишер Навоий номидаги адабиёт музейи раҳбари Саидбек ҲАСАНОВ ЎзА мухбирига миллий ва умумбашарий аҳамиятга молик бу бебаҳо маънавий меросни чуқур талқин этиш, ўрганиш ва ундан кенг китобхонлар оммасини баҳраманд этиш борасида амалга оширилаётган ишлар хусусида қуйидагиларни сўзлаб берди:

— Аввало айтиш жоизки, бундан ўн бир йил муқаддам Алишер Навоий таваллудининг 550 йиллик тўйи мамлакатимиз ўз мустақиллигини қўлга киритиши арафасида кенг нишонланган эди. Юбилей тантаналарини ўтказишга шахсан Юртбошимиз Ислом Каримовнинг ўзлари бош-қош бўлди. Пойтахтда Навоий боғини яратиш ҳамда ул зотга улуғвор ва муҳташам ҳайкал ўрнатиш ғоясининг ташаббускори ҳам давлатимиз раҳбаридир.

Юбилей тадбирлари доирасида Навоий асарларининг йигирма жилддан иборат мукаммал тўпламини нашр этиш йўлга қўйилди. Тўғри, илгари ҳам Навоийнинг ўзбек тилидаги ўн беш жилдлик асарлар тўплами ва рус тилидаги ўн жилдлик асарлари чоп этилган. Бироқ улар ўша давр идеологиясига «тўғри келмайди» деган баҳона билан қисқартирилган, «Фарҳод ва Ширин», «Лайли ва Мажнун» каби кўплаб достонларнинг муқаддима қисми тўпламга киритилмаган эди. Янги кўпжилдликда Навоий ҳазратларининг асарларидаги бирорта сўз ҳам тушириб қолдирилмай, тўла нашр қилинмоқда.

Айни пайтда Алишер Навоий номидаги Тил ва адабиёт институти олимлари билан ҳамкорликда ҳазратнинг асарлари тўпламининг ўн еттинчи жилди «Фан» нашриётида босмадан чиқди. Айни шу кунларда, Навоийнинг ушбу «Насойим ул-муҳаббат мин шамойим ул-футувват» асари илк бор тўлиқ ҳолда нашр этилди. Бу асар 770 нафар шайх (35 нафари аёллар)нинг ҳаёти ва фаолиятига бағишланган.

Асарнинг илгариги 1968 йилги нашрида атиги 153 шайх ҳақида маълумот берилиб, айрим диний ва тасаввуфий атамалар тушириб қолдирилган эди. «Насойим ул-муҳаббат» Абдураҳмон Жомийнинг «Нафаҳот ул-унс мин ҳазарот ил-қудс» тазкирасининг таржимаси. Лекин Навоий ўз устозининг асарига ижодий ёндашиб, Жомий асаридаги маълумотларни тўлдириб ёхуд қисқартириб берган. Мазкур асарнинг тўлиқ нашр этилиши илмий, маърифий ва маънавий аҳамиятга эга.

Ушбу асарни нашрга тайёрлашда Фанлар академиясининг Абу Райҳон Беруний номидаги шарқшунослик институти фондида сақланаётган 857 ва 5420-рақамли қўлёзмалар ҳамда «Насойим ул-муҳаббат»нинг Туркияда чиққан танқидий матнлари асос қилиб олинди. Матнларни қиёслаш, шахс ва жой номларини тўғри ёзиш, таржима ва изоҳларни тузишда Жомийнинг «Нафаҳот ул-унс мин ҳазорат ил-қудс» асари қўлёзмасидан, Эронда, Тошкентда чоп этилган манбалардан фойдаланилди.

Шуниси эътиборлики, Фанлар академияси билан биргаликда «Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компаниясида «Алишер Навоий асарларига ишланган миниатюралар» альбоми ҳам босмадан чиқди. Уни тузувчи ва сўзбоши муаллифи филология фанлари доктори, профессор Фозила Сулаймоновадир. Альбомга Навоий ҳазратларининг «Куллиёт», «Хамса» ва яна кўплаб нодир асарларининг бадиий безатилган қўлёзмаларидан олинган энг нодир материаллар киритилган. Ушбу нашрга шарқшунос олим Ҳамид Сулаймон томонидан 1970—1978 йилларда Буюк Британия, Франция, Россия ва юртимиз фондларидан жамланган миниатюралардан тартиб берилган.

Н. УСМОНОВА,
ЎзА мухбири.

ЖАҲОН ЭЪТИРОФИДАГИ ТАДҚИҚОТЛАР

Фанлар академиясининг «Физика-Қуёш» илмий ишлаб чиқариш бирлашмасида юқори энергиялар, ярим ўтказгичлар, қаттиқ жисмлар физикаси, қуёш энергиясини қайта ўзгартириш каби фан соҳаларининг устувор йўналишлари бўйича кенг кўламли тадқиқотлар олиб борилляпти. Бу ерда давлат буюртмасига асосан амалга оширилаётган фундаментал ва илмий-техник дастурлардан ташқари, кўпгина чет эл грантлари, хорижий илмий марказлар билан ҳамкорлик шартномалари асосидаги изланишлар ҳам диққатга сазовордир.

Қарийб ўн йилдирки, бирлашманинг «Ядро ва элементар зарралар физикаси» йўналиши бўйича АҚШ, Швеция, Германия, Россия, Бразилия, Хитой каби давлатлар илмий марказлари билан кенг кўламда ҳамкорлик қилинмоқда. Жумладан, фотоэмульсия, рентгенэмульсия ва пуфакли камералардан олинган материалларни алмашиб туришга оид шартномалар тузилган. Бу муҳим йўналишга «Физика-Қуёш» илмий ишлаб чиқариш бирлашмасининг биринчи бош директори, академик Содиқ Азимов асос солган. Ҳозир бирлашма ўзининг ғоят бой тажрибавий материаллар банкига эга.

Эътиборли томони шундаки, Қуёш электр станцияси учун Стирлинг двигатели яратиш лойиҳаси бўйича икки йил муддатга ИНТАС гранти олинди. Грант бўйича ишлаш учун бирлашманинг бир гуруҳ мутахассислари Буюк Британиянинг Лидс университетига юборилди. Таъкидлаш жоизки, бу каби тадқиқотлар учун бирлашма олимлари ва ёш тадқиқотчилари НАТО, ИНКОКОПЕРНИКУС, Жаҳон физика лабораторияси, Буюк Британия Қироллик жамияти каби нуфузли ташкилотларнинг грантларига сазовор бўлди.

Яна бир асосий йўналиш — Ярим ўтказгичлар ва диэлектриклар физикасидир. Бу соҳада «Гетероген материалларнинг эскиришдан шикастланиши» мавзуидаги лойиҳаси «Боинг» корпорациясининг грантига сазовор бўлди.

Ушбу лойиҳа мураккаб механик конструкциялар — самолёт, планер, вертолёт, автомобиль, нефть ва тоғкон саноати қурилмалари учун мўлжалланган ўта муҳим материалларнинг эскиришдан шикастланишини назарий тадқиқ этишга қаратилган.

Маълумки, муттасил вибрация таъсирида механик конструкциялар элементлари тўхтовсиз силкиниши натижасида материалларда ўта майда дарзлар пайдо бўлади. Ана шу жараённи тадқиқ этиш натижасида «Чарчаш датчиклари» яратилди. Бундай датчикларни самолётларга ўрнатиш кўзга чалинмас майда ёриқларнинг хавфли шикастланишга олиб келишини аниқлаш ва бартараф этиш имконини беради. Бу эса самолётларнинг парвоз хавфсизлигини таъминлайди.

Н. УСМОНОВА,
ЎзА мухбири.

Экономика. Наука. Техника

ВАКЦИНА ОТ КУРЕНИЯ

Медицинские специалисты британской компании «Хинова» завершили разработку уникальной методики, которая обещает стать новым словом в лечении никотиновой зависимости. Они создали вакцину ТА-НИК для курильщиков, которая блокирует поступление никотина в мозг. В настоящее время клинические испытания антиникотиновой прививки уже идут полным ходом. Их результатом станет оценка безопасности вакцины и ее переносимости в различных дозах

НИАГАРА ОТСТУПАЕТ

Ниагарский водопад к... дую минуту обрушивает миллионы литров воды с высоты 50 метров. ...что сильно подтачивает скальное ложе, и водопад ежегодно отступает вверх по течению почти на метр. За время своего существования, а это примерно 12 тысяч лет, он отодвинулся на 7 миль. Если такая скорость отступления сохранится, то не пройдет и каких-то... тридцати пяти тысяч лет, как водопад «дойдет» до озера Эри, из которого вытекает. На этом он и закончит свое существование.

ВСЕМИРНАЯ КАТАСТРОФА ОТМЕНЯЕТСЯ

Датский профессор Бьерн Ломборг не согласен с теми, кто поднимает шум по поводу того, что всех нас в скором времени ждет экологическая катастрофа. Лесные массивы в мире не сокращаются, а, наоборот, увеличиваются. Ведь наносящих вред деревьям кислотных дождей выпадает все меньше. Из 30 миллионов существующих видов за год исчезает всего 2 тысячи, а не 10, как уверяют экологи. Человечеству не угрожает голод. По сравнению с 70-ми годами мы потребляем все больше калорий. Перенаселение нашей планете тоже не грозит. Согласно последней переписи, рост населения замедляется. Потепление климата также минимальное. Так что, если верить профессору Ломборгу, нам ничего другого не остается, как только наслаждаться жизнью.

РАСКРЫТА ТАЙНА АППЕНДИКСА

Недавно журнал «Сайентифик Американ» опубликовал материал, раскрывающий тайну предназначения аппендикса. Оказывается, аппендикс играет важную роль в функционировании иммунной системы и особенно необходим человеку в младенчестве и в первые годы жизни. По крайней мере, он достигает наибольшего развития вскоре после рождения. Но бытовавшая ранее версия о том, что аппендикс — это «ошибка природы», тоже появилась не на пустом месте. Выполнив свою функцию в строительстве иммунной системы, которая закладывается в первые годы жизни, этот орган начинает регрессировать и вскоре действительно превращается в ненужный отросток, который часто становится причиной самой распространенной на Земле хирургической операции.

(По материалам печати).

● ИЖТИМОИЙ-СИЁСИЙ БИЛИМЛАР ЯГОНА КУНИНИ ЎТКАЗУВЧИЛАРГА ЁРДАМ

Қуролли Кучлар—юксак фуқаролик ва ватанпарварлик туйғуларини тарбиялаш мактаби

Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги Тарбиявий ишлар бош бошқармасининг тадбирлар режасига мувофиқ 13—14 февраль кунлари барча қисм ва бўлинмаларда «Қуролли Кучлар — юксак фуқаролик ва ватанпарварлик туйғуларини тарбиялаш мактаби. Жанговар шайликни юксалтириш, уюшқоқлик ва интизомни мустаҳкамлаш — Ватан ҳимоячисининг муқаддас бурчи» мавзуида ижтимоий-сиёсий билимлар ягона куни ўтказилади.

Мазкур мавзуни ўрганиш ҳарбий хизматчиларга мустақил Ватанимиз хавфсизлигини таъминлаш, посбонларни ҳақиқий ватанпарварлар қилиб тарбиялаш, уларда юксак ахлоқий, маънавий-руҳий ва жанговарлик сифатларни шакллантиришда Қуролли Кучларнинг тутган ўрни ва ролини чуқурроқ билиб олишлари, мамлакатимиз Президенти — Қуролли Кучларимиз Олий Бош Қўмондони Ислом Каримовнинг Ўзбекистон Қуролли Кучлари ташкил топганлигининг 10 йиллиги муносабати билан Ватан ҳимоячиларига йўллаган байрам табригида қуролли ҳимоячилар олдига қўйилган вазифаларни теранроқ тушунишлари ҳамда идрок этишларида ёрдам беради.

Ушбу мавзу бўйича машғулот ўтказишга қисм ва бўлинмалар раҳбарияти таркибини, бошқармалар, штаблар, бўлим ҳамда хизматлар офицерларини, шунингдек, ижтимоий-сиёсий тайёргарлик гуруҳларининг яхши тайёргарликка эга бўлган раҳбарларини жалб этиш лозим.

Мавзуни қуйидаги асосий икки саволга ажратиб ўрганиш мақсадга мувофиқ:

1. Қуролли Кучлар — юксак фуқаролик ва ватанпарварлик туйғуларини тарбиялаш, ҳарбий хизматчиларда мустаҳкам касбий маҳорат, юксак жанговарлик ҳамда маънавий руҳий сифатларини шакллантириш мактаби.

2. Жанговар шайликни ошириш, уюшқоқлик ва интизомни мустаҳкамлаш — Ватан ҳимоячисининг муқаддас бурчи.

Қисқача кириш нутқида яқинда мамлакатимиз иккита муҳим санани: 2001 йилнинг 1 сентябрида — мустақиллигимиз 10 йиллигини, 2002 йилнинг 14 январида Қуролли Кучларимиз ташкил топганлигининг 10 йиллигини кенг нишонлаганини таъкидлаш лозим. Ўн йил — миллий давлатчилик ва унинг асосий институтларини шакллантириш учун тарихан қисқа муддат. Бироқ, шу ўтган ўн йил бизнинг давлатимиз учун юз йилларга тенг келадиган тарихий давр бўлди. Мамлакатимиз Президенти — Қуролли Кучларимиз Олий Бош Қўмондони И. А. Каримовнинг Ватан ҳимоячиларига байрам табригида айтилганидек, **«шу қисқа вақт мобайнида Ўзбекистонда, бир томондан, асрлар давомида яшаб келган кўҳна анъаналаримизга, аждодларимизнинг орзу-умидларига мос, иккинчи томондан эса, бугунги куннинг энг юксак талабларига, давлат ва жамият қурилиши соҳасидаги энг замонавий мезонларга мувофиқ бўлган давлатчиликнинг демократик асосларини яратиш ва ривожлантириш, фуқаролик жамиятини шакллантириш борасида кенг миқёсдаги улкан ишлар амалга оширилди».**

Энг юксак талаб ва стандартларга жавоб бера оладиган, мустақиллигимизни, мамлакатимиз ҳудудий яхлитлиги ҳамда халқимиз тинч ҳаётини ишончли ҳимоя қила олишга қодир ўз миллий армиямиз — Қуролли Кучларимизнинг ташкил этилиши мустақил давлатимиз шаклланиши ва ривожланишидаги муҳим масалалардан бири бўлди.

Бугун биз ана шундай армия, ана шундай Қуролли Кучлар мамлакатимизда бор, деб ишонч билан айта оламиз. Қуролли Кучларимиз даврнинг тарихий синовидан ўтишди, ўзларининг юқори даражадаги маънавий-жанговарлик сифатларга ҳамда бугунги ҳарбий-сиёсий вазиятдаги энг масъулиятли вазифаларни ҳал этиш қобилиятига эга эканликларини намойиш этишди.

Биринчи савол муҳокамасига киришилар экан, Қуролли Кучларимиз қурилишининг ўтган ўн йили мобайнида мамлакатимиз хавфсизлигига таҳдидни таҳлил қилиш асосида, ҳарбий ҳаракатлар кўлами ва эҳтимолий жанговар операциялар характерини инобатга олган ҳолда, Қуролли Кучларимизни шакллантириш борасида катта ишлар қилинганлиги ва қилинаётганлигини таъкидлаш лозим. Бундан ташқари, ҳозирги мураккаб ва зиддиятли ҳарбий-сиёсий вазиятда, халқаро терроризм ва диний экстремизмга энди илк зарба берилиб, террорга қарши операциялар ҳали тугамаган бир вақтда мамлакат мудофаа қудратини мустаҳкамлаш, Қуролли Кучлар жанговар шайлигини ошириш, жанговар ўқувни, тайёргарликни такомиллаштириш, ҳушёрликни ошириш ва ҳарбий интизомни мустаҳкамлашни талаб қилиниб, бу 2002 ўқув йилидаги шиорда ҳам аниқ, ихчам акс этган **«Ватанга садоқат, касбий маҳорат ва интизомлилик — ҳар бир ҳарбий хизматчининг бурчи ва мажбуриятидир».**

Бу ишда ҳарбий кадрлар ва Қуролли Кучлар шахсий таркиби **Қуролли Кучлар Олий Бош Қўмондонининг Ватан ҳимоячиларига йўллаган байрам табригида аниқ ифодаланган вазифалар ва ўзаро боғлиқ йўналишларга эътибор қаратиши ҳарбий хизматчиларга таълим, тарбия бериш, уларда замонга мос юксак маънавий-жанговар, руҳий сифатларни шакллантириш ишининг асосини ташкил қилмоғи керак.**

Биринчидан, ҳарбий ислоҳотларнинг муҳим қоидаларидан бири маънавий-ахлоқий тарбия борасидаги барча ташкилий тизимни янгилашдир. Шу боис у жангчиларимизда **ҳарбий-ватанпарварлик, юртга содиқлик ва муҳаббат туйғуларини шакллантиришга йўналтирилган бўлмоғи лозим.** Бир сўз билан айтганда, жангчиларни ватанпарварлик, юртга содиқлик ва муҳаббат руҳида тарбиялаш тарбиявий ишимизнинг ўзаги бўлиши керак. Бу туйғуларсиз Ватан ҳимоячисини тасаввур этиб бўлмайди. Ватанпарварлик туйғуси, бу — ўз мустақил Ватанидан, унинг мустақиллик йўлидаги ютуқларидан, шонли тарихи ва буюк аждодлари меросидан, аждодлари ҳоки бор ўз туғилиб ўсган гўшасидан фахрланишдир. Ватанпарварлик, бу — инсоннинг ўз Ватанини бой ва қудратли қилиш, уни ҳар хил таҳдидлардан ҳимоя қилишга бўлган интилиши акс этувчи юксак ахлоқий туйғудир. Ватанпарварлигимиз умумий уйимиз Ўзбекистонда истиқомат қиладиган барча халқлар манфаатини ўзида акс эттирган ижодий, таъсирчан туйғу. **Қуролли Кучлар жангчиси учун ватанпарварлик — мустақил Ўзбекистон мудофаа қудратини ҳормай-толмай мустаҳкамлаб бориш, шахсий, бўлинма, қисм жанговар шайлигини ошириш, ўз мажбуриятларини бажаришга виждонан ёндашиш, интизом ва уюшқоқликни мустаҳкамлашдир.**

Армиямиз ташкил топган кундан эътиборан доимо юксак фуқаролик, ватанпарварлик туйғуларини тарбиялаш мактаби бўлган ва шундай бўлиб қолади. Жангчида ҳуқуқий, демократик, келажаги буюк бўлган фуқаролик жамияти қуришдек умумий ишга масъулият туйғусини шакллантиради. Армия жангчида мамлакат хавфсизлиги учун масъулият туйғусини, қисм, бўлинма муваффақиятида шахсий улуш муҳимлигини ва ҳарбий, ижтимоий-сиёсий билимларни такомиллаштириш заруратини англашини шакллантириб, ўз ишидан, ҳарбий жамоаси ютуқларидан фахрланиш туйғусини қарор топтиради.

Қуролли Кучларда ватанпарварлик тарбияси барча жанговар, ижтимоий-сиёсий тайёргарликларда ва тарбиявий ишларда амалга оширилади. У жангчининг ахлоқий кўникмаларини, жамоадошлик, дўстлик, жанговар ўртоқлик, интизомлилик ва ижрочанлик, ҳарбий Қасамёд ва бурчга содиқлик каби юксак маънавий сифатлардан ажралмаган ҳолда бўлади. Шунинг учун ҳар бир ватанпарвар аскар бугун куч-қувватини сарфлаган ҳолда мустақил Ватанига хизмат қилиши, жанговар машғулотлар ва интизомда ютуқлар чўққисини забт этиши, жанговар шайлик масалаларини ижодий ҳал этиб, ҳарбий бурчини ташаббускорона, виждонан бажариши лозимлигини англамоғи даркор.

Иккинчидан, Ватанга муҳаббат ва содиқлик ҳарбий хизматчининг маънавий-руҳий тайёргарликларига эътиборини кучайтириш билан ҳамнафас бўлиши керак. **«Бугун биз мураккаб бир даврни бошдан кечирмоқдамиз. Жаҳонда терроризм, ашаддий жангарилик, наркобизнес хуружи каби бало-қазоларнинг энг муқаддас неъмат бўлмиш инсон ҳаётига тажовузи ҳамон сезилиб турибди»,** — дейди Президентимиз — Қуролли Кучлар Олий Бош Қўмондони Ватан ҳимоячиларига йўллаган байрам табригида.

Шунинг учун ҳар қандай қуролли таҳдид, ҳужумга муносиб жавоб бериш, маккор ғаним устидан ғалаба қозониш фақат жангчининг юксак маънавий-руҳий тайёргарликлари, қалби миллий ғоя ва миллий истиқлол мафкураси билан суғорилгани орқали амалга ошади. Бунинг учун ҳарбий мутахассислар, тарбиявий ишлар органлари ҳарбий хизматчини тарбиялашдаги кундалик эътиборни мамлакат Президенти Ислом Каримовнинг асарларига, миллий ғоя, миллий истиқлол мафкураси, мустақиллик ютуқлари ва идеалларига, буюк аждодлар даъватлари ҳамда Қуролли Кучлар шонли анъаналарига қаратган ҳолда олиб бормоқлари лозим. Мазкур масалани ҳал этиш посбоннинг ўзига ҳам, мустақил Ватанга садоқат билан хизмат қилишдаги интилишлари, истиқлол мафкурасини эгаллаш, бу ғоялар қонқонига сингиб, менталитетининг таркибий қисмига айланишига ҳам боғлиқ.

Учинчидан, Бизнинг жангчи — ватанпарвар, тарихан шаклланган халқ вакили. У — жамиятимизнинг ажралмас бўлаги ҳисобланади. Шунинг учун ҳам Президентимиз Ватан ҳимоячиларига йўллаган байрам табригида таъкидладилар: **«Энг муҳими, бизнинг армиямизда ҳарбий хизмат қиладиган ҳар бир ёш ўғлон ўз халқига керак эканини, унинг жанговар меҳнати Ватан учун зарурлигини, унга давлат ва жамият томонидан фақат сўзда эмас, балки амалда ҳам ғамхўрлик кўрсатилишини доимо сезиб туриши, ҳар бир қадамида ҳис этиб туриши даркор».**

Давлат ва жамият томонидан, яъни республика раҳбарияти, барча давлат ва жамоат ташкилотлари томонидан ҳарбий хизматчиларга ғамхўрлик кўрсатилиши ҳарбийларда ватанпарварлик ҳиссини, Ватанга муҳаббат ва меҳрни, Ватанга, халққа, Президентга садоқат билан хизмат қилишни тарбиялайди. Буларнинг барчаси ёшлар ўртасида Қуролли Кучларда хизмат қилиш нуфузини орттиради. Уларни шартнома бўйича хизматга ундайди. Чақирилувчилар — Ўзбекистон Республикаси ёш фуқаролари учун армияда хизмат қилиш шарафли вазифа эканлигини намойиш этади.

Ҳарбий хизмат, жангчиларда ахлоқий-маънавий, жанговар ва руҳий сифатларни юқори поғонага кўтаришда фаол таъсир этади. Шунинг учун ҳам армия ҳақли равишда ватанпарварлик, мардлик, маҳорат ва интизомлилик мактаби, деб аталади. Буни бизнинг Қуролли Кучларимиз ватанпарварлик иши билан машғулотларда, жанговар машқларда, жанговар навбатчиликда, гарнизон, қоровуллик ва ички хизмат, бошқа жанговар вазифаларни бажариш чоғида, шунингдек, халқаро террорчилар ва экстремистларга қарши кураш пайтида исботлади. Улар бундан кейин ҳам Ватан ҳимоячиси деган юксак номга доғ туширмайдилар.

Иккинчи саволда шуни таъкидлаш жоизки, Қуролли Кучлар ҳаётида ҳушёрлик ва жанговар шайлик ҳамиша ўта долзарб вазифа бўлиб келган, бундан сўнг ҳам шундай бўлиб қолаверади. Шунинг учун ҳам мамлакатимиз Президенти — Қуролли Кучлар Олий Бош Қўмондони ўзининг байрам табригида Ватан ҳимоячилари диққат-эътиборини яна шу масалага қаратди. Унда, жумладан 2001 йил 11 сентябрдан сўнг ва Афғонистонда антитеррор операциялари бошлангач Марказий Осиёда, бевосита бизнинг чегараларимизда ҳарбий-сиёсий вазият ўзгаргани жаҳон сиёсий доираларида кучлар янгидан тақсимланганн айтилади.

«Буларнинг барчаси — дейилади байрам табригида, **— давлатимиздан, жамиятимиздан, Қуролли Кучларимиздан ҳушёрликни янада оширишни, армиямизнинг жанговар қудратини ҳар томонлама юксалтиришни тақозо этади. У ҳар қандай вазиятда ҳар қандай агрессорга — қандай шакл ва қиёфада бош кўтармасин — муносиб зарба беришга қодир бўлмоғи зарур».**

Байрам табригида яна шундай дейилади: **«Бугун бирон-бир куч бизнинг мустақиллигимизга, хавфсизлигимизга, халқимизнинг тинчлигига тажовуз қилмоқчи бўлса, шуни билиб қўйсинки, қудратли армиямизнинг қақшатқич зарбасига учраши муқаррар.**

Бунинг ягона кафолати— армиямизнинг жанговар тайёргарлигини ошириш, уни тубдан модернизация қилиш, энг замонавий қурол-аслаҳа билан таъминлашдан иборатдир. Бизнинг барча саъй-ҳаракатларимиз фақат бир мақсадга қаратилиши даркор, яъни Қуролли Кучларимиз замон уларнинг олдига қўяётган ҳар қандай вазифани бажаришга муносиб бўлсин».

Олий Бош қўмондоннинг аниқ ифода этилган ушбу талабларида аслида Қуролли Кучлар ҳарбий кадрлари ва бутун шахсий таркибининг яқин келажакда жанговар шайлик ва тайёргарлик сифатини янада ошириш, ҳарбий интизомни мустаҳкамлаш бўйича фаолият дастури баён этилган.

Хўш, ушбу талабларни бажариш учун биз қандай хулосага келишимиз ва амалий чора-тадбирлар кўришимиз керак ва бугунги кунда қайси йўналишларга ҳаракатларни жамлашимиз муҳим?

Биринчидан, бутун шахсий таркибнинг касбий маҳоратини ошириш масаласига катта эътибор бермоқ керак. Агар биз сон жиҳатдан катта бўлмаган, тезкор, етарли даражада таъминланган армияни ташкил этадиган бўлсак, табиийки қисм ва бўлинмалар шахсий таркиби юксак профессионализмга эга бўлмоқлари лозим. Ўзига ишониб топширилган жанговар техника, қуролларни мукаммал билиш, жанговар ҳаракатлар олиб боришнинг энг таъсирчан усулларини эгаллаш, душман қурол-аслаҳаларини, унинг жанг олиб бориш тактикаси ва маккор усулларини чуқур ўрганиш армия бутун шахсий таркибининг биринчи даражали вазифасидир. Бундай армия ҳар қандай босқинчига муваффақиятли қарши тура олиш лаёқатига эга бўлади, ўз Ватанини ишончли ҳимоя қилади.

Иккинчидан, ҳозирги шароитда нафақат турли қўшин турлари бўлинмалари орасидаги балки, Мудофаа вазирлиги, Чегара қўшинлари, Ички ишлар вазирлиги ва Миллий хавфсизлик хизмати махсус бўлинмалари орасидаги ўзаро ҳамкорлик, уюшқоқлик масалалари ҳам муҳим аҳамият касб этмоқда.

Учинчидан, илғор, биринчи навбатда жанговар тажрибаларни қўшин ҳаётига татбиқ қилиш, ривожланган давлатлар армиялари бўлинмаларининг жанг қилиш усулларини, ҳарбий билим ва санъат ютуқларини, шунингдек, НАТОнинг «Тинчлик йўлидаги ҳамкорлик» дастури доирасидаги ҳамкорликдаги машқлар тажрибаларини ўрганиш ҳам жуда муҳимдир.

Тўртинчидан, ҳарбий интизомни, уюшқоқликни, низомий тартиботни янада мустаҳкамлаш. Ушбу масалани ҳал қилишда қуйидагилар доимо устувор бўлиб келган:

— командир ва бошлиқларнинг юксак талабчанлиги ва қўл остидагиларга доимий ғамхўрлиги;

— қатъий ижрочилик — бу ҳарбий хизматчиларнинг барча тоифалари учун қонундир. Қонуний ва низомий тартибот. Ҳар бир ҳарбий хизматчида Низом талабларига ҳурматни, унга сўзсиз бўйсуниш кўникмасини тарбиялаб бориш муҳимдир;

— якка тартибдаги кундалик тарбиявий иш;

— эҳтимолдаги ҳарбий интизомсизликка қарши самарали профилактика.

— содир этилган хато учун жазонинг муқаррарлиги ва адолат.

Барчамиз шуни яхши билишимиз ва чуқур англаб етишимиз лозимки, мамлакатимиз раҳбари — Олий Бош Қўмондонимизнинг байрам табриги — бу оддий расмий ҳужжат ёки шунчаки анъанага риоя эмас. Унинг мазмун-моҳияти, бевосита бугунги куннинг долзарб масалалари, жамиятимиз, давлатимиз ва Қуролли Кучларимизнинг бундан кейинги ривожи истиқболлари билан чамбарчас боғлиқдир. У ҳар бир ҳарбий хизматчидан Қуролли Кучларни янада такомиллаштиришнинг кундалик масалаларига, қисм ва бўлинмалар жанговар шайлигини, ҳушёрлигини оширишга катта эътибор қаратишни талаб этади. Бизнинг муқаддас бурчимиз — ҳар доим ҳушёр, ҳар доим жанговар шай бўлишдан иборатдир.

Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлигининг Тарбиявий ишлар бош бошқармаси.

ЎЗБЕК ДИПЛОМАТИЯСИ: ТАРИХ ВА ҲОЗИРГИ ЗАМОН

Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университетида Фанлар академиясининг Тарих институти томонидан ўтказилаётган «Ўзбек халқи ва давлатчилик тарихи» республика семинарининг ўн саккизинчи йиғилиши бўлди.

«Ўзбек дипломатияси: тарих ва ҳозирги замон» мавзуидаги ушбу анжуманда ўзбек дипломатияси бундан қарийб уч минг йил муқаддам юзага келган давлат уюшмалари фаолиятининг таркибий қисми сифатида шаклланганн таъкидланди. Бироқ унинг қадимги даврларига оид барча маълумотлар ҳам бизгача етиб келмаган.

Дипломатик алоқалар тарихимизда «элчилик алоқалари» деб юритилган. Тахминан XI—XII асрларни ўз ичига олган Ўрта Осиёдаги маданий уйғониш даврида Форобий, Беруний, Ибн Сино, Маҳмуд Қошғарий, Юсуф Хос Ҳожиб каби буюк аждодларимиз ёзиб қолдирган асарларда давлатни бошқариш масалалари билан бир қаторда дипломатия хизматини ташкил этиш, унинг аҳамияти ва ўзига хос хусусиятлари ҳақида ҳам ғоят эътиборли фикр-мулоҳазалар баён этилган.

Шундан кейинги асрларда яратилган «Темур тузуклари», «Зафарнома», «Бобурнома» ва «Тарихи Рашидий» каби ўнлаб асарларда юртимиздаги дипломатик муносабатларнинг турли қирралари ёритилган.

Мустақиллик йилларида давлатчилигимизнинг қайта тикланиши янги, замонавий дипломатик хизматни йўлга қўйиш учун замин ҳозирлади. Бугунга келиб мамлакатимизни 160 дан ортиқ давлат тан олди. 120 та давлат билан дипломатик алоқалар йўлга қўйилди. Мамлакатимиз қирқдан зиёд халқаро ташкилотга аъзо. Ўттиздан кўпроқ давлатда элчилик ва консуллик хизмати ташкил этилган.

Б. ХИДИРОВА,
ЎзА мухбири.

Навоий кунда керак, ҳар биримизга керак, унинг ҳар бир асари, ҳар бир ғазали, ҳар бир сўзини эл маънавиятига етказайлик...

Навоий номини эшитиш, билиш, Навоий асарларини ўқишнинг ўзи етарли эмас, Навоийни англаш керак, Навоий билан ҳамнафас бўлиб яшаш керак.

Ислом КАРИМОВ.

Навоий ҳарбий бўлганми?

Кейинги беш юз йил ичида жаҳон бўйича ноёб, нодир истеъдодга эга бўлиб, миллионлаб адабиёт мухлисларида ҳайрат уйғотган ўнлаб даҳо инсонлар яшаб ўтдилар. Аммо, фикримизча, маъно-мазмун, асарлар кўлами жиҳатидан бирор шоир мутафаккир бобомизга тенглаша олгани йўқ. Шу гапни айтиб, бошқа халқларнинг даҳо шоирларини камситмоқчи эмасмиз. Лекин бу яққол кўриниб турган ҳақиқат. Мабодо, Гиннесга ўхшаган бир киши ўрта асрларда ўша «Рекордлар китоби»ни яратганида эди бу китобга шак-шубҳасиз мукаммал шеър ёзиш, ҳаддан ташқари унумли ижод этиш борасида Ҳазрат Алишер Навоийнинг исм-шарифи қайд этилган бўлур эди..,

«Хазойинул-маоний» китобининг жилдига бир назар ташланг. Сўнгги юз йил мобайнида яшаб ўтган иқтидорли ўзбек шоирларининг сара шеърлари жамланганида ҳам шу китобча келмас. Ахир, мутафаккир бобомиз бунақа «оғир вазнли» китобдан тўрттасини яратган-ку! Яна туркий «Хамса»! Насрий асарлар. Шу улкан мерос маъно-мазмунини бир қадар англаган инсон ҳайрат бармоғини тишламасдан иложи йўқдир. Мумтоз шеъриятимиз тамал тошини шундай улуғ зот қўйган. Дунё миқёсида ўзбек номини сарбаланд этган. Демакки, шу инсон ҳаётини билмоқ Ўзбекистон тупроғида яшовчи ҳар кишига фарз ва қарздир.

Буюк бобомизнинг тўлиқ исм-шарифи Мир Низомиддин Алишербек Навоийдир. «Мир» — «Амир» демак. «Ўзбек тилининг изоҳли луғати»да бу атама шундай шарҳланади: **«Мир — «Амир» сўзининг қисқарган формаси. Мир Алишер».**

«Амир» ҳарбий унвони подшоҳ томонидан махсус ёрлиқ (фармон) асосида ҳарб ишларини мукаммал биладиган, жисмоний тайёргарлиги юқори даражада бўлган, урушларда жасорат кўрсатган кишиларга берилгандир. Бу унвон авлоддан-авлодга мерос тариқасида ўтмаган. Амирнинг ўғилларига «амирзода» ёхуд қисқа қилиб «мирзо» деганлар. Ота-боболарига ҳурмат-эҳтиром тариқасида темурийлар ўзларини «мирзо» деб аташга рухсат этишган.

Демак, Алишер Навоий ҳарбий салоҳияти боис шундай олий унвонга лойиқ кўрилгани аниқ.

Амир Темур ўз армиясини ташкил этаркан, шу унвонни 313 кишига беради. Аммо, ўнбоши, юзбоши, мингбошиларга берилган амирлик унвони баланд мартаба эмас эди. Ўша вақтларда ўн икки даражали амирлик унвони жорий этилган. Ўнбоши юзбошига, юзбоши мингбошига бўйсунади. Мингбошидан юқори лавозим биринчи даражали амирдир. Биринчи даражали амир иккинчи даражали амирга бўйсунади. Иккинчи учинчига ва ҳоказо... Ўн иккинчи даражали амир эса амир ул-умаро (яъни бош амир)га бўйсунади.

Амир ул-умаро подшоҳнинг ўринбосари саналган. Ўз-ўзидан маълумки, амир ул-умаро бош саркарда сифатида армияни бошқаради. Ўн иккинчи даражали амир эса унинг ўринбосари ҳисобланади.

Амир Темур давридан Султон Ҳусайн мирзо замонигача орадан қарийб етмиш йил вақт ўтади. Шу муддат ичида қўшин тузилмалари, ҳарбий унвонлар бирмунча ислоҳ қилинган бўлиши ҳам табиий. **Алҳол, «Бобурномани» ўқиб биламизки, давлат ишларида биринчи навбатда умаро катта мавқега эга бўлган. Мазкур китобида Бобур энг аввало умарони, сўнг вузарони (вазирлар), кейин эса шуарони (шоирлар)ни тилга олади. «Умаро» арабча сўз бўлиб, «юқори даражали ҳарбий амалдорлар» маъносини англатади.**

Бобур Навоийни умародан Муҳаммад Бурундуқ барлос, Музаффар барлосдан кейин, учинчи ўринда санайди. Демак, А. Навоийнинг амирлик даражаси олий эканлиги маълум. Яна «вузаро» қисмида Бобур ёзадики: **«...Алишербек бошлиқ жамиъ беклар ва аҳли мансаб била зиддона маош қилди, бу жиҳаттин борча анинг била ёмон бўлдилар. Саъй ва иғво қилиб, Мажддидин Муҳаммадни туттуруб, маъзул қилдилар».** Нуфузли вазир билан боғлиқ ҳодисотлар А. Навоий таъсири анча зиёда бўлганини кўрсатади.

Ўша замонда қўшинга «черик» дейилган. Навоий ғазалларида бу «чирик» шаклида қўлланилади. Буюк шоир ижодиётида «асас» (тунги соқчи), «барда» (асир), «ёсал» (жангга тайёр бўлиб турган аскарлар тўдаси), «зириҳ» (темир кийим), «керим» (ўқ ёй тортилган ип), «манжаниқ» (тош отувчи қурол), «масоф» (жанг майдони), «мубориз» (жангчи), «новак» (камон ўқи), «олот» (қуроллар), «синон» (найза учи), «сипаҳ» (қўшин), «тарк» (урушда бошга кийиладиган ва жездан ишланган бош кийим), «хасак» (найзага ўхшаш уруш қуроли), «шаппат» (олти қиррали гурзи), «ўрду» (лагерь), «ҳадаф» (нишон жойи) каби ҳарбийлик фанига доир атамалар кўп учрайдики, ўша иборалар бизга ўрта аср жанговар санъати хусусида маълумот беради.

Буюк бобомиз амирлик даражасида фаолият кўрсатган вақтларида бизнинг тилда айтганда, профессионал армия мавжуд эди. Султон Ҳусайн армияси жами эллик тўрт минг навкардан иборат бўлган. Шулардан ўн тўрт минг нафари якка курашувчи жангчи, яъни пиёда қўшин эди. «Ғул» (қўшиннинг марказ қисми)да эса қирқ минг отлиқ жойлаштирилган. Ҳарбий бўлинма **«фавж»** деб аталган. **«Ҳировул»** — қўшиннинг илғор қисми кетидан борувчи бўлинма, **«шиқовул»** — қўшиннинг сўл қанотини қўриқлаб турувчи бўлинма, **«чаповул»** — тўсатдан босқин қилувчи қўшин, **«жавонғор»** — қўшиннинг сўл қаноти, **«баронғор»** эса қўшиннинг ўнг қаноти. Қўшиннинг олдида борувчи разведкачилар қисмига **«қоровул»** дейилган.

Жанг чоғларида подшоҳ бош қўмондон ҳисобланган. Подшоҳ энг ишонган амирларини аксарият ҳолларда ғулга жойлаштиради. Ўнг қўл томонида эса ниҳоятда довюрак, жанг ҳадисларини пухта биладиган амир туради. Худди шу каби баронғор, жавонғор қисмларига ҳам етти-саккиз нафар амир бошчилик қилади.

Амирлар, беклар жангда кўрсатган жасоратларига қараб рағбатлантириб борилган. Лашкарбошилар, навкарларга ажратилган маош **«танҳо»** деб аталади. Умуман олганда ҳарбий унвонларнинг кўтарилиши бевосита жангда кўрсатилган жасоратларга боғлиқ бўлган.

Алишер Навоийнинг ҳарбийлик соҳасида хизмат қилиб, баланд лавозимга эришуви бежиз эмасди. Негаки, ҳазратнинг аждодлари ҳам темурийлар хонадонининг садоқатли ҳарбий хизматчилари эдилар. Отаси Ғиёсиддин ҳоким бўлиб, ҳукумат бошқаргани тарихдан маълум. Шу асնода Алишер Навоий беклик мартабасига лойиқ кўрилади. Болалик чоғлариданоқ соғлом ўсади. Қиличбозлик, найзабозлик, қўл жанглари турлари билан шуғуллангани ўз-ўзидан аён. Негаки, амир учун бу машғулотлар лозим саналган.

Навоий табиатан ҳарбий киши эди. (Бу ҳақда сал кейинроқ фикр юритамиз). У Астробод ҳукуматини одиллик билан бошқаргани тарихий манбаларда қайд этилади.

Буюк мутафаккир ҳарбийлик тартиб-интизомига доир кўп панд-насиҳатлар ёзиб қолдирган. Дейлик, кичик ҳажмли асари — «Мутояба рухсат берган навкар бобидаким, яна иҳтилоти беҳамиятлиғдур ва беҳимматлиғ» сарлавҳали қитъасида бирор айб қилганлиги учун қўшиндан ҳайдалган жангчининг яна хизматга қайтишини хоҳлаши талоқ қилинган хотиннинг хонадонга бош уриши билан баробар эканлигини таъкидлайди:

Чу навкарга бердинг
ижозат, яна
Келиб, қилса хизматқа
қўлдошлиқ.
Бил андоқки, жуфтунга
берсанг талоқ,
Яна истагай қилмоқ
ўйношлиқ.

Мутафаккир ҳарбий киши интизомга тўла риоя қилмоғи лозим ва қонунни бузса яна қўшинга келмаслиги керак, деб ҳисоблайди. Унинг фикрича, ҳамма муваффақиятларнинг калити интизомдир.

«Навоий замондошлари хотирасида» китобида буюк бобомизнинг хулқ-атвори, нималарга қизиққани, шахсий ҳаёти ҳақида маълумотлар бор. Қуйида шу ҳақда қисқача мулоҳаза юритамиз.

Навоийнинг характери

Алишер Навоий ўсмирлик чоғлариданоқ ўзини сипо, ўта жиддий тутган. Ташқи кўринишда уни анчайин такаббур, деб ўйлаганлар.

Ҳазратга ота-боболаридан катта мулк, ер-сув мерос бўлиб ўтган. Тадбиркорлиги боисидан ҳозирги тилда айтганда миллиардерга айланган. Навоийнинг бир кунлик даромади қанча эканлиги тўғрисида ҳам маълумотлар мавжуд. У ҳаттоки подшоҳга пул тортиқ қилган. Ўз ҳисобидан масжид ва турли-туман иншоотлар қурдирган. Санъаткору шоир, олимларни пул билан таъминлаб турган. «Мунча бинойи хайр ким, ул қилди, кам киши мундоққа муваффақ бўлмиш бўлғай», деб ёзади Бобур.

Кўпчилик, бой-бадавлатлиги боис Навоий ўзини мағрур тутса керак, деган хулосага боради. Бобур ёзадики, «Эл **назокатини давлатининг ғуруридин тасаввур қилур эрдилар. Андоқ эмас экандур, бу сифат анга жибиллий экандур. Самарқандта эканда ҳам ушмундоқ нозук мижоз экандур».** Маълумки, Абусаид мирзо Навоийни Ҳиротдан Самарқандга қувғин қилади. Ҳазрат ўша ерда қийин шароитда яшайди. Негаки, подшоҳ билан терслашган кишига кўпчилик ёрдам қўлини чўзмаслиги тайин. Ўша вақтда ҳам ҳазрат ўзини сипо тутган. Подшоҳга ялинмаган. Бу феъли туғма эканлигини шунда билганлар.

Навоий жаҳли тез одам бўлган. Баъзи вақтларда ҳеч кимга юрак ёриб гапирмаган. «Ичимдагини топ» тоифасидаги кишилар сирасига кирган. Аммо, ҳазил-мутойибани қабул қилган ва шундан завқланган.

Нақл қиладиларки, бир куни Навоийга пайрав ёзувчи шоирлар (яъни ғазалига тақлидан ғазал ёзадиганлар) мушоира ўтказмоқ мақсадида зилол ҳовуз ёнидаги шийпонга тўпланишади. Барча пайравларини ўқишади. Навоий завқланиб, шеър тинглаб ўтирганида бир шоир бемаза пайрав ўқиб қолади. Дафъатан ҳазратнинг жаҳли чиқиб кетади ва «бу қилиғи учун уни ҳовузга ташланглар», дея буйруқ беради. Ўша шоирни апил-тапил ушлаб, ҳовузга ирғитадилар. Иттифоқо, ҳовуз лабида битта мушук сайр қилиб юрган экан. Шовқин-сурондан қўрқиб, мушук ҳам ўзини сувга ташлайди. Шунда ўша шоир сувдан бош чиқариб дейдики: «Пирим, бу мушук ҳам Сизга пайрав боғлаб эрдиму?». Навоий қаҳ-қаҳ отиб юборади ва «шоирни олиб чиқинглар» дейди.

Навоий баъзи пайтларда яқин дўстлари билан қаттиқ ҳазиллар қилган. Баъзи вақтларда эса хаёлга чўмиб, гўёки бу дунёдан «узилган». Шоир одамларга тикиларкан-у, қорачиғида ҳеч нарса акс этмас экан. Унинг бу ғаройиб ҳолати сирини ҳеч ким тушунмаган.

Навоийнинг қизиқишлари

Ҳазрат тарих, фалакиёт, алжабр каби кўп фанларга қизиққан. Унинг ғазалларида сайёралар номи тилга олинади, мунажжимлик ҳақида сўз боради. Ҳазрат қандайдир маънода келажакдан башорат ҳам қилади.

Мусиқага қизиққан. Моҳир мусиқачи ҳисобланган. Сурат чизган. Худди шунингдек, паҳлавонлар курашига ишқибозлик қилганлиги ҳам маълум.

Замондошлари уни табиат шайдоси, деб билганлар. Айниқса, Навоий товус сақлашни хуш кўрган. Кўп сонли товус боққан.

Шахсий ҳаёти

«Айламанг бекаслигимни таън, бир кун бор эди. Менда ҳам бир нозанин чобуксувор, эй дўстлар» деб ёзади Навоий ўзи ҳақида. «Чобуксувор» — ўйноқи отга ўхшаб чиройли қадам ташловчи қиз. Навоий ўз замонасининг гўзал қизларидан бирини севган ва қандайдир сабабга кўра муҳаббатига эриша олмаган. Шундан сўнг ўз қоидасига амал қилиб, замондошларининг гувоҳлик беришича, аёл зотига яқинлашмаган.

«Ўғул ва қиз ва аҳлу аёл йўқ, оламни таврe фард ва жарийда ўткарди» деб ёзади Бобур у ҳақида. Хулоса чиқарадики: **«Алишербек назири йўқ киши эди».**

Алишер Навоийнинг ўлими ҳам ғаройиб тарзда рўй берган. Унинг касалини аниқлаб билмаганлар. Султон Ҳусайн мирзо билан қучоқлашиб кўришаётиб, бирдан ҳолдан тойиб йиқилган ва шу куннинг эртасига фано оламини тарк этган.

Буюк бобомизнинг фазилатларини санаб, адоғига етмоқ қийин. Фахрли жиҳати шуки, у Ватан ҳимоячиси эди. Ўша вақтдаги олий даражадаги амир унвонини «генерал» билан тенглаштирмоқ мумкин. Ҳақиқатан ҳам у туркий халқларнинг беназир генерали эди.

Б. РЎЗИМАТОВ,
«Ватанпарвар» мухбири.

БЕСЦЕННОЕ НАСЛЕДИЕ

Институт востоковедения имени Абу Райхона Беруни Академии наук считается одной из крупнейших духовных сокровищниц мира, в которой хранится самое большое число уникальнейших экземпляров рукописных произведений Алишера Навои.

Особенно ценными среди них считаются сборник, включающий около тысячи писем, написанных самим Навои, овеянные дыханием великого предка — «Хамса» («Пятерица») и диваны, переписанные известными каллиграфами того времени Султаном Али Машхади, Абдул Жамилом и другими.

Заслуживает внимания и то, что Алишером Навои собраны в книгу рукописи Абдурахмана Джами и Ходжи Ахрора Вали. В настоящее время эти произведения очень помогают ученым в изучении общественно-политической, культурной жизни эпохи поэта.

В настоящее время ученые института, сопоставляя произведение «Насойим ул-мухаббат» с самыми ранними рукописями, на основе уникальных экземпляров готовят научно-критическое академическое издание. А недавно, на основе привезенного из Ирана рукописного, подписанного самим автором дивана, издано произведение «Наводир ун-нихоя».

Ученый-искусствовед Абдумажид Мадраимов изучает экземпляры произведений Навои, изданных в Центральной Азии в XV—VXI веках, их оформление — миниатюры, узоры.

(УзА).

„КИМКИ АНДИН ФАХР ЭТАР...“

Халқимизда «беайб парвардигор» деган ибратли ибора мавжуд. Ҳақиқатан ҳам бу дунёда бирор зот йўқки, ҳар жиҳатдан комил бўлсин. Ана шу боис фозил кишилар биз яшаётган оламни синов дунёси деганлар. Одамзоднинг ақлий қувватини, эътиқодини, иймонини вақт синовдан ўтказади. Вақт — олий ҳакам. Фикр-мулоҳазаларнинг сарагини саракка, пучагини пучакка ажратади. Мабодо башарият тараққиётига фойда келтирадиган бўлса, бундай донишманднинг номи абадият дафтарига муҳрланади. Ҳазрат Алишер Навоий донолардинг доноси мақомини олиб шарафланган буюк бобомиздир.

Мукаммал ижод намуналарини яратган А. Навоий меросини тушунмоқ, англаб етмоқ қийин дейдилар. Бироқ, ўқувчи астойдил интилса бу маънавий хазинадан муайян даражада баҳраманд бўлади. Мутафаккир дил дафтарини варақлаб, кўп маъни ўқимоқ, уқмоқ мумкин. Чунончи, бу ибратли фикрлар бугунги кунимизга ҳам дахлдордир.

А. Навоий ҳамма нарсадан маънавиятни устун деб ҳисоблайди:

Одам ўғлон, зеби
зоҳирдин демас,
Кимки андин фахр
этар, одам эмас.

«Зеби зоҳир» — бу кўзга кўриниб турган бойлик. Масалан, чиройли либослар кийиб, тилла тақинчоқлар тақиб юриш «зеби зоҳир». Мутафаккир бобомиз сипо кийинишни, гўзал кўринишни инкор этмаган. Аммо, у худди шу нарсаларни ҳаётнинг танҳо мазмуни деб қарашни хато деб ҳисоблайди. Зотан, одамзод бу дунёга моддий бойлик тўплаш мақсадидагина ташриф буюрмаган. Инсон бутун коинотдаги ягона онги юксак мавжудот экан, демакки унинг зиммасидаги масъулият ҳам шунга ярашадир.

Дейлик, барча одамлар пул йиғиб, мол-мулкка эга бўлиб, шу билангина кифояланиб қолсалар миллат тараққий қилмайди. Энг муҳими, маънавий бойлик яратиш. Маънавий «жавоҳир»ларга ошно тутиниш. Ана шунинг учун ҳам А. Навоий чор девонини «Хазойинул маоний» — «Маънилар хазинаси» деб атайди. Мана беш юз йилки, бу хазинанинг «тиллалари», «кумушлари» туғаб қолганича йўқ. Аксинча, англаганингиз сари кучлироқ нур сочаверади.

Юқоридаги байтда бобомиз мол-мулкидан фахрланиб юрадиган кишини «одам эмас» демоқда. Моддий бойликдан қисқа фикрлайдиган кишиларгина «фахр этадилар». Зиёли киши эса маънавий бойлик ҳақида қайғуради.

А. Навоий мазкур хулосалар орқали «моддий бойликка қизиқмаслик керак» демаяпти. Одамзоднинг тирикчилиги рисоладагидек бўлса илм олиш имкониятига эга бўлиши табиий ҳол. Ҳозирги шароитда эса ҳар соҳада тадбиркорлик, ишбилармонлик талаб этилаётгани ҳам бор гап. Лекин буни зарурат қабилида кўрмоқ керак. Агарда тадбиркору ишбилармонликда ном қозониб, маънавият рад қилинса — бу халқ учун ўта зарарлидир. Масалан, ўрта асрларда қанчадан-қанча бой амалдорлар яшаб ўтганлар. Биз ўша кишиларнинг номларини ҳам билмаймиз. Бироқ, маънавий бойликлар яратувчиси — Навоийнинг исми-шарифи беш асрки тиллардан тушмайди.

Бунинг боиси шуки, А. Навоий маънавиятни бирламчи деб қараган. У маънавий оламни тан олади ва халқ бахт-саодатини маънавиятда кўради:

Олтин-кумуш этма касб
давлат кунидин,
Ким тортар адаб улусни
меҳнат тунидин,
Гар йўқтур адаб,
не суд олтун унидин,
Элнинг адаби хушроқ
эрур олтунидин.

Мутафаккир «адаб» деганда маънавиятни назарда тутган. Тасаввур қилингки, тадбиркорларимиз ҳаддан зиёд бойиб кетдилар. Кўкўпар иморатлар қуришди, ҳар хил қимматбаҳо енгил автомашиналарни ғизиллатиб юришибди, қўлларида уяли телефон... Қайга узатса дасти етади. Аммо, уларнинг юрагида маънавий бойлик бўлмаса бу «зеби зоҳир»дан халққа не фойда тегади?

Шоир инсониятни турфа хил балолардан олтин-кумуш асраб қола билмайди, демоқда. Фақат маънавиятгина порлоқ келажакка хизмат этади. Демак, эл маънавияти элнинг моддий бойлигидан ҳам устун. Шоир таъкидлайдики: «Элнинг адаби хушроқ эрур олтунидин».

Алишер Навоий кўп ғазалларида «олтин» сўзига урғу беради. Бу ибора орқали шоир бойлик тимсолини ифодалайди. Зотан, ўрта асрларда олтин тангаси мўл киши бой саналган. Лекин А. Навоий наздида олтин энг юксак даражадаги бойлик эмас. Бундан-да каттароқ бойлик борки — бу озодликдир.

Худди шу маънода ватанпарварлик ҳамма нарсадан устун қўйилади. Негаки, барча завқу шукуҳ шу туйғуга бориб тақалади. Шоир ватанпарварликка шундай таъриф беради:

Эй ҳажр, мени сен айла
жондин ғойиб,
Ва лекин қилма
остондин ғойиб,
Ҳар кимсаки бўлди
бир макондин ғойиб,
Ҳам бўлди анинг
баҳраси ондин ғойиб.

А. Навоий Ватанни «остон», яъни «остона» деб атайди. Остонадан олислаш — жондан олислашиш деган гап. «Ватанимни олгунча жонимни олиб кўяқол» демоқда шоир. Негаки, ватансизлик — ҳаёт нашидасидан бебаҳралик.

«Олтин қафас ичра гар қизил гул битса, Булбулга тикондек ошён бўлмас эмиш» байтида ана шу наъшу намо сабабчиси — табаррук тупроққа соғинч кечинмалари яширин.

Мутафаккир бобомиз Ватан, ватанпарварлик ҳақида шундай маъноли фикрлар битганки, беихтиёр шу юртга ихлосингиз ошганини билиб қоласиз. Алишер Навоий каби буюк инсонлар севиб ўтган халққа, миллатга муҳаббат қўймоқ улуғ саодат саналади. Зотан, Навоий бизга ўзлигимизни танитди. Ватанимизнинг маънавий сарҳадларини кўрсатди. Ўша кенгликлардан ҳар қанча фахрлансак арзийди.

Замира АЗИМОВА,
Офицерлар марказий саройи кутубхонаси мудираси.

ТОПҚИРЛИК МАШҚИ

Қуйида таърифлари баён этилган сўзлар шаклда «занжир» ҳолида ёзилади.

1. Алишер Навоийнинг беш достондан иборат нодир асари. 2. Навоий ҳукмдорлик қилган шаҳар. 3. Достондаги шоҳ Баҳромнинг севгилиси. 4. Алишер Навоий ғазали билан ижро этиладиган машҳур мумтоз ашула. 5. Аруз вазнида ёзиладиган қофиядош, шаклдош сўзлар асосидаги тўрт мисрали шеър. 6. «Хамса»даги Мажнуннинг асл исми. 7. «Сабъаи сайёр» достонидаги бешинчи ҳикоя қаҳрамони. 8. Алишер Навоийнинг фалсафий мазмундаги достони. 9. Шеърда қофиядан сўнг такрорланиб келувчи сўзлар. 10. Севги-садоқат тимсоли бўлган «Хамса»даги достон қаҳрамони. 11. Йирик назмий асар. 12. Бадиий ижодда мактуб тарзида ёзилган назмий асар. 13. Машҳур «Алишер Навоий» тарихий драмаси қаҳрамони. 14. Атоқли кино санъаткор, Комил Ёрматов режиссёрлик қилган «Алишер Навоий» тарихий фильмида бош қаҳрамон ижрочиси. 15. Шеър ўлчови. 16. Адабий ижод соҳаси. 17. Навоийнинг фалсафий ва ахлоқий-таълимий мазмундаги асари. 18. Алишер Навоий истеъдодини улуғлаган замондош мусаввир. 19. Ижодкор шеърларининг қофия ва радифларига мувофиқ алифбо тартибидаги тўплам.

МУАММОНОМА

Аввало қуйида таърифланган ва ҳикматларда келтирилиб рақамларда ифодаланган сўзларни топиб, очқични ҳал этинг.

1. Алишер Навоий замондоши, муаррих — 12, 2, 5, 18, 3, 6, 1, 8.

2. Шоир достонидаги адолатли, халқпарвар подшоҳ сиймоси — 1, 14, 4, 3, 5, 18, 3, 8.

3. «Сабъаи сайёр» достонининг иккинчи ҳикояси қаҳрамони — 16, 3, 10, 10, 2, 9.

Алишер Навоий ҳикматларидан:

4. Одами эрсанг,
демагил одами,
Ониким, йўқ 12, 3, 7, 17
ғамидин ғами.

5. Ки ҳар ким аён этса
11, 12, 13, 1 қилиқ,
Етар яхшиликдин
анга яхшилик.

6. Кўнгил махзанининг
қулфи тил ва у тил калидин,
14, 15, 16, бил.

7. Даврон элининг
жисмида ҳам жон бўлғил,
Ҳам жонларига мояи
18, 3, 8, 6, 2, 5 бўлғил.

Энди жавоблар асосида шакл атрофидаги рақамларни ҳарфлар билан алмаштириб муаммономани ҳал этинг. Улардан Алишер Навоий ҳикматларидан бири аён бўлади.

Шарқ мунажжимлари башорати

ТОҒ ЭЧКИСИ бу ҳафтада кўпдан бери орзу қилиб юрган лавозимга эришиши ёки иш жойини ўзгартириши мумкин. Бизнес билан шуғулланувчилар, мунажжим огоҳлантиришича, алданиб қолишлари мумкинлиги сабабли ҳозирча янги ҳамкорлар билан лойиҳалар бошлашлари ҳамда қўшма корхоналарга маблағ жойлаштиришлари хавфли бўлади. Омадли кунлар — сешанба ва шанба.

ҚОВҒАлар келаси ҳафтада ўзларидан бошқа ҳеч ким бажара олмайдиган ишларга дуч келишади. Аммо барибир ўз шерикларингиз ва касбдошларингиз билан фаол ҳамкорлик ва мулоқот қилишингизга тўғри келади. Сизнинг интилувчанлигингиз ва ишбилармонлигингиз раҳбарият томонидан рағбатлантирилади. Молиявий келишувлар учун бу ҳафта қулай эмас. Душанба ва сешанба — муваффақиятли кунлар.

БАЛИҚларни бу ҳафтада табрик, учрашув ва совғалар кутмоқда. Янги ҳамкорлар топиш ёки ўзингизни кўрсатиш учун ўз мафтункорлигингизни намоён қилишингиз мумкин. Шу билан бирга, хомхаёл бўлманг — янги танишувлар узоққа бормайди. Моддий томонга тегишли ёқимли хабар олишга тайёр бўлинг. Омадли кун — душанба.

ҚЎЙларга бу етти кунликда раҳбарлар билан кераксиз ва фойдасиз можароларга бормаслик ва касбдошлар фикрига қулоқ солиш маслаҳат берилади. Акс ҳолда ўз ишингиздан маҳрум бўлишингиз мумкин. Шунга қарамай, сизнинг моддий аҳволингиз мустаҳкам бўлади. Бу даврда тузилган шартномалар фойда келтиради. Пайшанба — омадли кун.

БУЗОҚлар учун воқеаларга бой ҳафта келмоқда. Баъзилар ўз ишидан кетишга мажбур бўлишлари мумкин, аммо хафа бўлманг, аксинча, сиз енгиллик сезасиз ва ҳеч қийинчиликсиз ўзингизга яхши иш топасиз. Атрофдагилар билан муносабатлар яхшиланади, лекин ўтган кунлар таъсири сезилиб туради. Сиз учун омадли кун — душанба.

ЭГИЗАКЛАР истиқболли ишларни режалаштиришлари учун қулай бўлган давр келмоқда. Ҳафта бошида хизмат учрашувлари ва музокаралар яхши ўтади, ҳафта ўртасида эса хизмат сафарлари бўлиши мумкин. Ҳафта охирида касбдошларингиз ва оилангизга сизнинг маслаҳатингиз ва иштирокингиз керак бўлади. Муваффақиятли кун — пайшанба.

ҚИСҚИЧБАҚАлар бу ҳафтада касбдошлар билан муносабатларда ортиқча қатъийлик кўрсатмаганлари маъқул — шундагина сиз улар билан кераксиз можароларга бормайсиз. Бу даврда сиз молиявий таваккалчиликка йўл қўйманг, биринчи навбатда, фойдали, аммо шубҳали кўринган лойиҳаларга маблағ қўшманг — бундан катта зарар кўришингиз мумкин. Қулай кун — сешанба.

АРСЛОНлар келаётган ҳафтада янги ишлар бошлашлари ва иш билан боғлиқ янги танишувлар уюштиришлари мумкин. Улар сиз учун муваффақиятли бўлади. Сизнинг касбий маҳоратингиз ва ишга жиддий ёндашишингиз молиявий аҳволингизни мустаҳкамлайди. Ҳафта охирида қилинган қимматбаҳо харид муваффақиятли ва фойдали бўлади. Дам олиш кунлари уй ишлари ва яқинларингиз билан мулоқот учун жуда қулай. Омадли кун — чоршанба.

ПАРИЗОДларга бу ҳафта таъмирлаш ва кўчмас мулк билан боғлиқ барча масалаларни ҳал қилиш учун жуда қулай. Молиявий доирада истиқболли шартномалар бўлиши, эски муаммолар ҳал қилиниши мумкин. Ҳафта охирида жиддий ишлар билан шуғулланманг. Бўш вақтингизни ижод, сайр ва фаол дам олишга бағишланг. Сизнинг омадли кунларингиз — чоршанба ва жума.

ТАРОЗУларнинг ҳафта давомида ўз касбий фаолиятларида йўл қўйган хатолари қимматга тушиши мумкин ва аксинча, сизнинг ҳаракатчанлигингиз тақдирланиши ҳам мумкин. Шунинг учун, мунажжим таъкидлашича, раҳбарият олдингизга қўйган вазифалардан бирор дақиқага ҳам чалғиманг. Касбдошлар билан муносабатларда ҳам эҳтиёт бўлинг. Чоршанба — омадли кун.

ЧАЁНлар келаси ҳафтада ўзларини тута билишлари лозим. Турли таваккал ишларда ва шубҳали тадбирларда қатнашмасликка ҳаракат қилинг, босиқлик ва ақл билан иш тутинг. Тижорат билан боғлиқ ишларни кейинроққа қолдиринг. Ишда касбдошлар билан очиқ гаплашиб, улар билан муносабатларни яхшилаб олишга ҳаракат қилинг. Душанба ва сешанба — сиз учун қулай кунлар.

ЎҚОТАРлар бу ҳафтада ўз уйларини саранжом-саришта қилишга кўпроқ эътибор беришлари лозим. Бу борада муваффақият қозонишингиз мумкин. Сиз ижодий фикрларга бой, фаол ва тадбиркор бўласиз. Ҳафта охирида сизга турли шодиёналардан воз кечиш маслаҳат берилади. Чоршанба ва шанба — омадли кунлар.

Бош муҳаррир ўринбосари подполковник
Х. ЖУМАНАЗАРОВ.

АДРЕС РЕДАКЦИИ:
г. Ташкент, 700031
ул. Д. Кунаева, 21

Заместитель главного редактора — 56-17-98; ответственный секретарь — 56-04-60. Отделы воинской службы и воспитательной работы — 56-02-51; по связям с государственными и общественными организациями — 56-02-49; массовой работы и спорта — 56-08-72; культуры и организации досуга — 56-03-48; социологии и рекламы — 56-54-76.

Начальник издательства и типографии — 56-04-90; бухгалтерия — 56-03-82; отделы подписки — 56-03-46; заказов — 56-18-44; дежурный — 56-09-81.

Позиция редакции может не совпадать с точкой зрения авторов публикуемых материалов.

Письма, рукописи, фотографии и рисунки не рецензируются и не возвращаются.

Газета зарегистрирована в Государственном комитете Республики Узбекистан по печати. Рег. № 00050.

Этот номер отпечатан в типографии газеты «Ватанпарвар».

Заказ № 066.